

SZÉPSÉG! A valódi dr. Lejosse-féle párisi **RAVISSANTE** különlegességek központi főraktára **IFJUSÁG!**

Budapest, városház-tér 9-ik sz. Haris-Bazár, a városi gyógyszer-tár mellett.

Az ifjúság szépségét a legkésőbb aggorkig megóvhatni minden hölgy főfeladata, mely kiválóan föltételezi a bőr legzondosabb ápolását. Ennek titka és gyönyörű megtartása, finomítása és frissítése, eszközölhető az anyira kitűnő, hatásában meglepő

RAVISSANTE

hivatalosan megvizsgált, teljesen ártalmatlan bőrápoló szer által, mely a bőrnek azonnali, nem pedig hosszabb használat után, gyönyörű szép, gyöngéd, bárosnyimom, viruló kinfestést kölcsönöz a annak ifjú természetes frissességét visszaadja, melyet semmi más, még oly károsító szer által el nem érhetünk. Kifejtette a fiatal kor frissességének megővését és fenntartását; ezerezesek milliók bizonyították, és mint első szőpítőszert, egy hölgynek pipere asztaláról sem szabadna hiányoznia.

RAVISSANTE SZAPPAN a legjobb illatos mosó szappan a bőr szépítése és javítására. Használat után a bőr bárosnyim puha lesz és igen kellemes szagot terjed, mely sokáig tart és nem szűnik meg, az egyszerű megkezdés után, az soha nem használ többé más szappant. Egy doboz (3 db) ára 1 frt 35 kr.

RAVISSANTE ARCPOR a párisi és londoni hölgyvilág, valamint a legjobb művészek legkedveltebb arcpora. Mindazon t. hölgyek, kik egyszerű használatát megkezdik, hogy a

POUDRE - RAVISSANTE felülmunkhatlan, igen jól tapad, láthatatlan és természetes illószagát ad a bőrszínnek, tehát legjobban ajánljuk. Nagy doboz ára 1 frt. Kisebb 50 kr., fehér vagy rózsaszín.

RAVISSANTE HAJ-ÉRTÉKELŐ kitűnő, ma legújabb módosítással bír a hajjalaj tisztítására, mely a hajkopra kőpőzést és a haj kihullását megakadályozza, igen kedvelt hásmosó szer, mert jólkeny hatást eszközöl a fejbőrre. Egy üveg ára 1 frt 20 kr.

A ki szép és egészséges fogakat óhajt, az gyógyítja meg mihamarabb egyetlen kísérlet által, hogy mily kitűnő, ma legújabb módosított hatása a

RAVISSANTE-SZAJVIZ. Minden savakból mentes, és a fogak ápolására a legalkalmasabb ájtó és balszamos növényanyagokból készült. Általa a fogak megerősödik, a fogak zománca ápolva, a rothadás elkerül, 10 csopp elégleges egy korty vízzel, mely vegyülettel a fogak beveggett tisztítása után, a szájjal kiöblítést és soha nem kell fogfájásban szenvednünk.

Nem létezik más készítmény, mely mindennapi használatnál hasonlíthatatlan jó eredményt biztosítana a fogak szépségére és tartására nézve, mint a RAVISSANTE-SZAJVIZ, mely a fogakat megerősíti, megújítja és megakadályozza a fogfájást és a foghúzás, valamint a fogakra oly veszélyes fogkövek lerakódását és a szájakat a legkisebb frissesség és üdöszéget kölcsönöz. Egy eredeti üveg ára 1 frt.

Felülmunkhatlan és teljesen ártalmatlan a **RAVISSANTE FOGPOR,** mely a fogakat hófehérre tisztítja, elszűkíti és hámozódást megelőzi. Személyes megkezdés, visben oldó alkotórészekkel bír; a fogak tökéletes tisztítását lehetővé teszi, a azok mellett természetes színeket és fényt megtartja, és sem vegyít, sem erőművel nem lezár megakadályozza, annak természetes fényt és hullamos alakot kölcsönöz, és a legkésőbb korig védi a megőrzését a fogakról. Egy téglai ára 1 frt.

RAVISSANTE HAJAPOLÓ-OLA legjobb óvszer a haj őntésére és kihullására ellen, mely a kopra kőpőzést megakadályozza, a a haj növekedését bátorítja, a hajjalaj tisztítására. Ajánljuk azoknak, a kik a hajkésést helyett hajjalaj használnak. Egy üveg ára 1 frt.

DUMAS SÁNDOR érdekes regényei

POTOM ÁRON! helyett, csak 3 frt 80 kr. **Margit királyné** 6 kötet 3 frt 60 kr. helyett, csak 1 frt 80 kr. **Monsieurin hölgy** 8 kötet 4 frt 80 kr. helyett, csak 2 frt 40 kr. **Megváltók** 3 kötet 4 frt 80 kr. helyett, csak 2 frt 40 kr. **A három testvér** 6 kötet 3 frt 60 kr. helyett, csak 1 frt 80 kr. **Hass és mulva** (A három testvér folytatása) 8 kötet 4 frt 80 kr. helyett, csak 2 frt 40 kr. **Bragelonne gróf** (A három testvér vége) 18 kötet 10 frt 80 kr. helyett, csak 40 kr.

Az egész gyűjtemény 66 kötet, 39 frt szerre megrendelve, bérmentes külföldön van, mire névű csézők teljes lezártított ár regényekről is — kívánatra ingyen és bérmentve.

BUDAPEST DOBROWSKY ÉS FRÁNKÉ könyvkereskedés. (IV. egyetem-utca 2. sz.)

A Karassin-féle borostyánkő-lehely örökösöknek van szerencsésük t. ez. megbizósítással tudatni, miszerint a bányajókban a legújabb időben felfedezett dus borostyánkőre következett és az árakat nagyarányúhoz képest 80 szatálvala legjobb szállították. Ezen mesészerű olcsó árak által reménylik a természetes borostyánkő megalapított, de a sok értetlen és az egészségre káros utániás által megintatni jó hírnevét fenntarthatni.

A jótállás melletti **természetes borostyánkő szivar-szivők** ára, diszes tokkal

I. szám 12 cm. hosszu	20 db	3.50
II. " 9 " " "	10 db	2.50
III. " 9 " " "	10 db	2.50
IV. " 8 " " "	10 db	2.50
V. " 7 " " "	10 db	1.80
VI. " 6 " " "	6 db	1.80

Szivar- és szivők diszes tokban.

I. szám 10 cm. hosszu	15 db	3.50
II. " 9 " " "	10 db	2.50
III. " 8 " " "	10 db	2.50
IV. " 7 " " "	10 db	1.80
V. " 6 " " "	6 db	1.50

A fentebbi árakért e jelen hirdetés megjelenési napjától számítva 4 hétig szavatolunk s fentartjuk magunknak ezen időn túl az áraknak esetleges felemelését. 6193

Megküldetik az összeg beküldése vagy utánvét mellett. — Megbízások képviselőkhöz

HENN W. urhoz intézendők

BÉCS, X., Dampfgasse 11.

Kánya József Budapest, József-tér 14. szám

női divatárunk és vászonraktárát. Női ruhák és képanyak a legújabb divat szerint. Gyásruhák egy nap alatt készíttetnek a legjutányosabb árakon.

Találtatott 32 forint.

Mindazon által, kik egy 40 darabból álló teljes készletet 6 személyre megrendelnek, és pedig:

6 db asztali kő, valódi angol asztalpengével	9.00
6 db asztali villa, tömör egy darabból	5.80
6 db evőkanál	5.80
1 db kávékanál	3.00
1 db levesterítő	4.00
1 db tejszűrő	2.00
6 db kenyérgyújtó	4.00

Minden a legjelesebb, legfinomabb britannia-csészéből és ára frt 4.70 helyett most csupán frt 9.70 csomagolással együtt.

Dacára a bécsi, szédelgően alapuló, hirdetések versenyének, gyártmányunk a legszélesebb, legártatóssabb és így legzölésesebb egyedül és csupán valódi britannia-csészék lett ezerszeresen elismerve, ami minden egyéb öndíjazástól fölmélet bennünket. Szállítás minden irányban az összeg beküldése vagy utánvét mellett.

Nem tetező tárgyak 8 nap alatt visszaküldhető.

Sok évi t. megrendeléseinkkel van szerencsés tudatni, hogy a napokban rövidül még néhány ezer darab valódi britannia-csészék, melyek kávékanál raktárba és házhöz kívánatra küld belülről kimerítő árjegyzéket ingyen és bérmentve, az

egyesült britannia-csészé-áru gyári raktár Budapest, városház-tér 9, V Haris-bazár 17. bolt.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 félévre — 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: 1 egész évre 6 frt 1 félévre — 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 egész évre 6 frt 1 félévre — 3 * Külföldi előfizetésekre a postai megkötözött titoldj is csatolandó.

49-ik szám 1880. BUDAPEST, DECEMBER 5. XXVII. évfolyam.

PESTALOZZI A GYERMEKEK KÖZT.

PESTALOZZI a gyermekek közt! Lehet-e Pestalozzi másképp képzeli is, mint e környezetben? Ha csak arcképet látjuk is, minden környezet nélkül, önkénytelenül oda képzeljük a gyermekeket, arczán s szemében anynyira ragyog és mosolyog az ő jelenlétének visszakugárzó fénye. Mint a Werther Lottchen-ét, Kaubach ismeretes képeiből, a hol a kényeret szegi, kivágyva is: a gyermekek mosolygó arczát

nem semmisíthetjük meg, mert visszfényök ott tündöklök az ifjú lány anyai arczán, a mint a kényeret s vele az anyai szeretetét ugy osztogatja, hogy mindeniknek jut belőle.

De mily különböző mégis a két kép. Ott, Lottchen körül, boldog gyermekek raja szibong, kiknek mindenik a testvéri arcvonás ismerhető föl. Itt, a Pestalozzi iskolaszobájában, a nyomor gyermekei, az utcáról, a szegénység kunyhóiból, a kórházban sinlődő beteg anyoldala mellől, a bűn tanyáiból fölszedett apró csöcselék rongyos, beteg, vézna, elkényeztette

det alakjaival találkozunk. A mester arca az egyedüli fénypont a képen. Jóságos szeméből, nem szép, de annál szelidebb arczáról a szeretet mosolyog, az ember- és gyermek-szeretet csodálatos fénye, melylyel ő a legelhagyatottabbakhoz fordul, hogy megmentse a testi és lelki nyomorból azokat, kik különben elveszendők lettek volna.

Az «uj paedagogia atyja» különös, mondhatni külön ember volt. S a ki azt hiszi, hogy nevelési és tanmódszerét, ugy a mint azt ő gyakorolta, egyszerűen csak utánozni kell vagy

PESTALOZZI A GYERMEKEK KÖZT. — GROB K. FESTMÉNYE UTÁN.

Eddig fölül nem mulva!

W. MAAGER'S csász. kir. kizár. szabadalm. valódi tisztított **CSUKAMÁJ-OLAJA** MAAGER VILMSTÖL BÉCSBEN. 6127

A legelső orvosi tekintélyek által megvizsgálva s könnyen emészthetőes folytan szetesebb és leghatasosabbnak elismert szer mell- és tüdő-bajok, görvény, sömör, kelések, ban: Bécs, Henmarkt Nr. 3, valamint az osztrák-magyar birodalom minden gyógyszer-tárában és jónévvü fűszerkereskedésében, valódi minőségben kapható.

Legújabb időben több ezer közönség, tisztánl majolajt tölt háromszögletű palackokba a megkísélt azt, mint «Maager-palackokat Maager valódi tisztított Dorsch-hal-májolajával töltötteknek elismerni, melyeken a palackon, rajzgyem, elzáró kupacson és használati utasításban a Maager név rajta van.

FIGYELMEZTETÉS.

Az álta ánosan ismert, jó hírnévnek örvendő s többoldalulag kitüntetett Isóborasz készítményem — kelendőségénél fogva — sok utánzásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon czimjegyeimet módosítom s arra kék nyomathat saját házam külső alakját veszem föl, bejegyeztetvén az egyszerűs mind védjegyként a budapesti kereskedelmi és iparkamránál.

SÓSBORSZESZ gyors enyhítést eszközöl: csúszos szaggatás, fagyás, fog- és fejtájdalmak, szemnyegesség, bennulások stb. stb. ellen. Fogtisztító szerül is igen ajánlható, a mennyiben a fogak fényt és szelűt ellopárologása után, valamint ajánlatos e szer fejmosására is, a hajdögek erősítésére, a fejkoprákőpőzés megakadályozására és annak eltávolítására.

Ára: egy nagy üveggel 80 kr., egy kisebb üveggel 40 kr. Használati utasítás magyar vagy német nyelven bizományosa im névsorával ellátva, minden ívgezh ingyen mellékeltek.

Brázy Kálmán, Budapest, IV., Muzeum-kört 23. sz.

Franklin-Tarsulat nyomdája. (Budapest, egyetem-utca 4.)

lehet ma, midőn az ő elvei diadalra jutottak, óriási csatlódik. Az ő módszere egy csodás szigetke volt az ellenkező nézetek és megcsontult rendszerek sivatagán; kiinduló pont az újabb paedagógiának; szellemi szikra, mely nagy világosságot gerjesztett s roppant terjedelmű világító anyagot segített lángra gyújtani; nem több, nem is kevesebb.

A hálát, melylyel az emberiség Pestalozzinak, a nagy kezdeményezőnek tartozik, ne csökkentse az, ha ma, vázlatos képet rajzolva az ő működéséről, azt oly sajátságosnak, a mai nézetektől és módszerektől annyira elütőnek fogjuk találni, hogy itt-ott szinte mosolyognunk kell rajta.

Ötven évig tartó nevelői pályája két dologban volt a leggazdagabb; magára nézve a zugalódás nélkül, sőt örömmel viselt nélkülözésekben, és a maga körül gyűjtött gyermekek folytonos lármájában. *Neuhof*-tól kezdve, a hol 1775-ben szegény-házat alapított, melyben «kol-dus módra élt a gyermekekkel, hogy őket mint embereket élni tanítsa» — egész Ifertenig, hol 1825-ben, mint csaknem nyolcvan éves agg, az élet fáradt vándora lépett le a tevékenység szin-padról.

Míg a fonó kerek s rokkák pörögtek s a felnőttek kézi munkákkal foglalkoztak a neuhofi szegényházban, Pestalozzi a gyermekeket tanította, s oly beszédgyakorlatot folytatott velök, melyekbe a ki hallotta majd belesiketült. Még zajosabban ment a dolog Stanz-ban (Unterwalden kantonban) a hajdani Orsolya apáca-zárda földhagyott ódon épületében, a hol 1798-ban közel nyolcvan apátlan és anyátlan, irtózatosan elárult, négytől tíz éves koldusgyerekeket gyűjtött maga körül s a szegény porontyok legnyomorultabbikat is apai szeretettel és anyai gond-falad fogadva, a kisebbeket nyakán csüggni vagy ölébe csimpajkozni engedve, a nagyobbak lármáját és neveltségét türellemmel szenvedve, meljót jól tenni soha el nem fáradt. Itt alkalmazta először a lancasteri módszert, gyermekeket gyermekek által tanítatva, vagy ugyanazt a szót, mondatot, valamennyi gyermek által együtt ismételtetve.

Fáradalmas és változatos iskolamesteri életének közelebbi állomása Burgdorf volt, Bern kantonban. Legderekkab s leghívebb tanítványai egyikének Ramsauer Jánosnak köszönjük, hogy Pestalozzi ottani iskolájáról s tanítás- és eljárás-módjáról világos és pártatlan képet bírunk. *A modern tanítónak*, — bármennyire esküdjék is a mester szavára — haja is égnek áll, ha e képre tekint. Nem volt ott rendes tanterv, vagy órabeosztás; az összes oktatás rajzolásból, számolásból és beszédgyakorlatokból állott, s Pestalozzi oly kevéssé tartotta magát valamely megállapított rendhez, hogy többnyire két-három óra hosszat is mindig ugyanazt tette, a mit elkezdett. «Sem olvastunk, sem irtunk — beszéli Ramsauer — s annál fogva a gyermekeknek nem is volt sem irkák, sem olvasókönyvük. *A rajzoláshoz* sem voltak minták, csak palatábla és vörös kréta, s míg Pestalozzi egyes tételeket a természetrajzból beszédgyakorlatok előmondott, azalatt nekünk rajzolni kellett; de mit? — a mit akartunk. De nem tudtuk mit rajzolni, azért az egyik ember-figurákat, a másik házakat vagy fákat, a harmadik vonalakat rajzolt, a mint épen észbe jutott kinek-kinek. Pestalozzi nem is nézte meg *soha*, hogy ki mit rajzolt vagy inkább mázolt, de a ruháján, kivált a kabátujján mindeniknek meglátszott a vörös kréta-törlet. *A számoláshoz* minden két gyermeknek egy vastag papírra húzott táblácskája volt, melyen négyzetű rekeszekben pontok voltak, a melyeket számlálni, összeszámolni, kivonni, egymással összeszerelni vagy osztani volt a teendőnk. Minthogy azonban Pestalozzi a gyermekekkel sorban vagy elő- vagy utánmondattott, de soha sem kérdezett, soha feladatokat nem adott: annál fogva ezek a magokban véve helyes gyakorlatok sem sok hasznót hajtottak. Annyi türelme nem is volt, hogy valamit ismételtessen vagy keresztkérdéseket tegyen, s roppant buzgóságában nem is igen látszott az egyes tanulóval törődni. A legjobb, a mit tőle kaptunk, a *beszédgyakorlatok* voltak, kivált a melyeket az iskolaszoba tárgyaival kötött, s a melyek valódi szemléltetéssel voltak összekötve. A szoba papírszönyege nagyon régi és rongyos volt, s gyakran két-három óra hosszat kellett e falak előtt állanunk, s a rájuk festett alakokról és rajtok levő lyukakról, azok alakja, száma, helyzete

és színe felől kellett beszélnünk, mondatokba foglalva a látottakat és észlelteket. Akkor így szólott: «Fiuk! (a lányokat sohasem szólította), mit látok?» — Felelet: «Nyilást (lyukat) a falon». Pestalozzi: «Helyes. Mondjátok utánam: A falszönyeget lyukak látok; hosszukas lyukak látok a falszönyeget; a lyuk mögött a falat látom; a hosszú, keskeny lyuk mögött a falat látom» s így tovább a végtelenig.

Kevéssé célszerűek voltak a természetrajzból vett beszédgyakorlatok, melyeket ő előmondott nekünk, miattal mi rajzolgattunk, a mit akartunk. Pl. így: «Hüllök: Csuszó hüllök; mászó hüllök», stb. Ezekből egy szót sem értettünk, mert a tárgyakat sem természetben, sem képből nem ismertük, sem ő egy szót is meg nem magyarázott s a mellett oly éneklő hangon beszélt s oly hadarva, de egyszerűsággal oly rémitően kiabálva, hogy ha mi utána mondtuk is, ő azt nem hallhatta, de nem is figyelt reánk, helyesen mondjuk-e?»

Mikor Ramsauer tizenkét éves volt, Pestalozzi akkor vagy harmincz gyermekből, fiúból és leányból álló osztályt bízott rá, a kiket hangoztatásra, olvasásra, számolásra és rajzolásra kellett tanítania; de hogy *miképp* járjon el, erre Pestalozzi a fiatal tanítónak semmi utasítást nem adott, azt magától kelle kitalálnia. A mellett «asztalterítő» czímet is kapott s e czím alatt mindenféle házi munkát kelle végeznie: fát hasagatnia, fűtenie, söprenie stb. Mikor pedig ifjúvá serdült, akkor Pestalozzi magántitkárává tette, a mi szintén nem volt könnyű hivatal, mert naponként hajnali három órától hatig leveleket kelle írni a mester diktálására.

Ilyenforma volt a Pestalozzi iskolája Ifertenben is; a hol még egyéb bajok is voltak: a tanítók közti viszály, a külső tanító világ ellenséges indulata az egész Svájcban, azonkívül pörök és egyebek. Mikor a híres Raumer Károly 1809-ben, az akkor már nagy hírre kapott iskolát a Merész Károly által épített ódon várkastélyban meglátogatta, Pestalozzit tanítványai közt «a legelnyagoltabb öltözetben, kopott szürke kabátban, mellény nélkül, bokáig lecsuszott harisnyákban, borzas, fűsületlen tömött hosszú hajjal, majdnem ijesztő alaknak» találta. S mint külsejét, ép oly cynikus módon hanyagolta el mindazt is, a mit a műveltség arisztokratikus külmaának nevezett. Sőt dicsékedett vele, hogy harmincz év óta könyvet nem olvasott; Ramsauer is ugy festi őt mint a könyvek ellenségét, a ki dühbe jött, ha egy tanítót kezében könyvvel talált a tanítványai között; ilyenkor egy szót se szólván sietett ki az iskolából s keményen becsapta maga után az ajtót. Az alatta álló tanítóknak szigoruan megiltotta, hogy könyveket vagy hirlapokat olvassanak. Hibátlanul írni sem tudott; a helyesírást hajpörnek nevezte, a mit minden boltban lehet vásárolni. Maga is bevallja: «helyesen sem olvasni, sem írni, sem számolni nem tudtam». Nem esuda, hogy a mit maga nem tudott, arra másokat sem vezethetett; de az volt az elve, hogy «a ki gondolkodni tud, az beszélni s írni is tud; a ki becsületes, az tudja magát jól viselni is».

S mindezen, es sok más hibái és fogyatkozásai mellett is, melyeket élemben és leplezetlennéből senki föl nem tárt, mint önmaga, különböző írásaiban: mégis mily ember, mily nevelő volt ez a Pestalozzi!

Csak sötétbarna szemébe kellett nézni, melyek mély redőkkel barázdált homloka alatt majd szeliden és nyájasan, majd tüzesen csillogtak, egész valójának lángelműsége annyira megragadott, hogy mellette egészen megfeledeztünk hosszas szenvedésektől s meghiusult reményektől ványadt arcvonásainak rutságáról. Többnyire nehézkes és tehetetlen kifejezőmódja iratáiban, mindazok tanúsága szerint, kik őt személyesen ismerték, távolról sem gyaníttatja, mennyire lebilincselő, meggyőző, sőt ellenállhatatlan tudott lenni élő szóval! Ezzel nyert meg oly szellemeket, mint *Fichte*, Németország legszomorúbb helyzetében a nemzeti nevelés újjászülése eszméjének; *Raumer* Károlyt azt valja róla, hogy lehetetlen valami meghatóbbat képzelni, mint mikor Pestalozzi egész élete sovárgó vágyáról beszél, valamit segíthetni a szegény nép nyomorán; s *Ritter* Károly is egész tisztelettel szól róla es jelentőségéről, ki vele huzamos időn át naponként érintkezett. Ép oly összhangzólag szólunk róla egykori, minden másban oly különböző segédei és tanítványai, a kik nem győzik eléggé magasztalni szent buz-

galmát, határtalan odaadó és magáról megfeledkező szeretetét; erejét és kitartását. Akkor így eszméinek élni tudott, a nélkül, hogy bármi fáradságot s önállózottól visszaríadt volna; s végre szelleme függetlenségét és üdőségét, melylyel a pihenés és élvezés minden gondolatát távol tudta tartani magától.

Pestalozzi buzgalmáról, melylyel ember-szerető s néparáti eszméinek propagandát tudott csinálni, két jellemző példát beszél el Ramsauer.

1814-ben az öreg Esterházy herceg látogatta meg Ifertent. Pestalozzi fel-sz alázalagált az egész házban, kiáltozva: «Ramsauer, hol vagy Ramsauer? Jere hamar, legjobb tanítványaidal — a testgyakorlatban, rajzolásban, számvetésben, alaktanban — jere csak a vörösházba (a hol a herceg szállva volt); itt van egy rendkívül fontos, rengeteg gazdag ember, a kinek sok ezer jobbágya van Magyarországon és Ausztriában, az bizonyosan ingyeniskolákat fog állítani jobbágygyerekei számára, ha őt ügyünknek megnyerhetjük». Ramsauer valami tizenöt növendékét vitte magával a vendéglőbe s Pestalozzi e szavakkal mutatta be őt a hercegnek: «Ez a tanítójuk ezeknek a gyermekeknek, egy fiatal ember, ki ezelőtt tizenöt évvel, más szegényekkel együtt vándorolt ki Appenzel kantonból, s hozzám jött s tőlem kapta tehetségeinek megfelelő elemi oktatását. Most önálló tanító. Ebből láthatja hercegséged, hogy a szegény gyermekekben is csak anyyi, gyakran még több tehetség rejlik mint a leggazdagabbakban, csak hogy ritkán fejtetik ki módszeresen. Ezért igen fontos a népiskolák célszerű berendezése. Ő jobban meg fogja hercegségednek mutatni, miképp járunk el; addig is magamat ajánlom».

Erre Ramsauer elkezdte kérdezni a növendéket, beszélt, magyarázott, rekedtre kiabálta magát, csak hogy a herceget a dolog jóvoltáról meggyőzze. Egy óra múlva visszatért Pestalozzi s a herceg teljes melegegését fejezte ki előtte a hallottak fölött. Mikor eltávoztak, Pestalozzi így szólt Ramsauerhez: «Ördögadta, nem tudom, mi bajom van, a karom egészen meg van dagadva.» Hát az volt a dolog, hogy mikor bementek, a vörös ház nagy kapukülsőjében erősen megütötte a karját — de örömben és buzgalmában akkor mindjárt észre sem vette s nem érezte a fájdalmat.

Mikor ugyanazon évben a porosz király Neufchatelben járt, Pestalozzi súlyos beteg volt; mindamellett Ramsauerrel a királyhoz vezettette magát, hogy megköszönje neki a népoktatás ügyében kifejtett jóindulatu buzgalmát. Odamenő útjában több izben elajlott a nagy gyöngösgéttől és kimerültségtől; úgy hogy Ramsauernek le kelle őt emelnie a szekérből, hogy valami házba vihesse; s mikor rá akarta beszélni, hogy térjenek vissza. «Nem, — mondá a hetven éves agg, — látom kell a királyt, beszélnem kell vele; s ha látogatásom a királynál, Poroszországban csak egy gyermeknek is jobb nevelést eszközöl: gazdagon meg leszek jutalmazva.»

• Hihetetlenül munkás és fáradalmas élete legnagyobb részét Pestalozzi a legnagyobb szegénységben töltötte; s mégis, mikor 1825-ben Ifertentből Neuhofba pihenni visszavonult, ezt mondá: «Igazán, úgy érzem, mintha e visszavonulással életemnek vetnék véget, annyira fáj az nekem!»

Pestalozzinak egykor oly híres iskolája, melybe az egész világból özönlöttek a növendékek, s melyből Madridba, Nápolyba és Szent-Pétervárra is küldött tanítókat, — nem maradt fenn utána, míg pl. a hallei intézetek ma is fennállnak s áldásosan működnek. Talán az ennek az oka, mert Pestalozzi, vallásos nézletében inkább a Rousseau, mint Franke szelleme által volt áthatva. De valamint 1811-ben, intézetének szigorú megvizsgálása után a svájci Tagsatzung, a nagy pedagógus iránt sükébb hazája elismerő háláját fejezte ki, ugy őt nemcsak a németek, hanem az összes művelt nemzetek hálás elismerése illeti meg, — mert az ő érdeme, hogy minde-nütt diadalmkodott s általánossá vált az a meggyőződés, hogy minden népnevelésnek a házi nevelésből és minden oktatásnak a szemléltetésből kell kiindulnia.

—á—r—

Boldog az...

Boldog az, ki csendes otthonában
A világi zajtól távol él.
Szűk mederben, ánde oly vidáman
Futja útját, a melytől völgyi ér.

Gondja annak könnyű nyári felleg,
Mely miként jó: gyorsan elsuhan.
Kinek vágya a mával betelhet,
A jövőben megnyugvása van.

Egyszerű fedél alatt a szivet
Nem hervasztják titkos bánatok.
Szerelem, barátság egyre hívek,
S fényvel hintik be a kis lakot.

Ott vidám családi körben a nap
Boldogan s öröm között repül.
Becsület, jó szív, mit hátrahagynak
Agg apák legdrágább örökül.

Ne keresd a boldogságot messze,
Hívó távol partja bármi szép.
Hír, dicsőség szived ne epessze,
Legyen fészkek ismerős vidék!

Ott, hol egykor gyermekévid teltek,
Hol szerelmed első vágya nyílt:
Ott lehetsz csak újra boldog gyermek,
Ott találsz csak fájdalomidra irt.

Sipos Soma.

A fecskékről.

I.

Hosszu szárnyu tarka fecskék
Suhannak mellettem el.
El-elnézem, hogy építik,
Gondosan hogy erősítik
Fészkek' az ereszebe fel.

Nem fáradnak a munkába,
Mindenik utána lát;
És alighogy félre nézek
Készen áll a kisi fészkek,
S benn ül a boldog család.

Elmerengok e látványon,
S fájdalommal kő szívemen.
— Hol kis családdal eltem,
Nekem is volt boldog fészken,
S én földultam szietelen!

II.

Kiröpülnek, el is mennek
Már a tavasz hírnöki;
Messziről a ház-eresznek
Még csak búcsút integetnek,
Mint a család gyermeki.

Könnyű búcsú! Ah, hogy is ne,
Útra együtt kelve mind!
S mit nyájash ég ad cserébe:
Elhagyott fészkek helyébe,
Már a másik fészkek int.

Én egyedül, fájdalommal,
Bujdosóba hogy megyek?
— Leromboltam cönnes fészken,
S a távol nem mutat nekem
Más családi tűzhelyet!

Bessenyej Ferenz.

A kereszt.

II.

A fekete kereszt.

Az a városka, melyben a Nyaviga szomszéd drámája lefolyt, nem azért Városka, hogy Komótos ur az iparos meg ne tudja ma azt, a mi holnapután törénni fog.

Hát azt, hogy ne tudná, a mi tegnap történt? Hogy ne foglalná mindjárt jegyzékbe, versékbe az egész Nyaviga-ügyet. És hogy ne be-

szélné el elmeslni felcírázva Vasvégü komának, mint legközelebbre érdekellett ügyfének? Vasvégü koma figyelemmel hallgatja a Nyaviga-botrány részleteit és farizeusi jámbor lelekkel hálát ad, hogy ő nem olyan mint ama Nyaviga szomszéd.

Hanem szó a mi szó! Egyik ember keresztje mégis nehezebb, mint a másiké; valamennyi között pedig legnehezebb az övé. Mit nem adna érte, ha letehetné, vagy fölcserélhetné!

Letehetné? az ő falábát? Fölcserélhetné azt a vasvéget valami hatalmas, edzett vastag börrrel bevont sarkokkal és talppal, és huzhatna rá telente pompás tehénbőröcszmát. Minden páron lenne egy forint nyeresége, mert a félpárt három forintért szabja neki Komótos koma, míg az egy párt bizonyosan megvarná ötivel! Lehető volna ez?

Miért ne? felelt neki messziről az elbűczgött képzelet, olyan erővel, hogy a koma szinte előre örült a csudának, miközben elszenderedett, egy fohászszal ajkain: «Uram! vedd el rólam ezt a keresztet.»

A mit a képzelet font, azt az álom szötte tovább.

Vasvégü koma kezdett álmodni, de mintha csak ébren volna, oly világosan.

Álmodta, hogy az ő sok fájdalmait, mint az ég sarkairól fölök felhők gyűl-keznek körülötte sötéten, komoran.

Mikor összegyűltek feje fölött, akkor kezdenek alább szállani lassan, végre ránehezülnek szívére.

De ott sem nyugosznak. Mint ha prészel szorítanak öszé-összéb, a felhőtömeg egyre sűrűdik, s abban a mértékben kisebbedik is térfogata, de sulya növekedik.

Azután mintha valami láthatatlan érezőtő gyurná formába, egy kereszt alakját veszi föl. Egy nehéz vas kereszt alakját, mely végignehezül rajta, hogy alig bír alatta mozdulni.

Az ember keservesen nyög és imádkozik: «Uram vedd el rólam e keresztet! Miért téttél rám nehezebbet, mint elviselhetném? Másoké oly könnyű, hogy futva, tánczolva vihetik, én pedig görnyedve is alig bírom. Uram, vedd el rólam e keresztet, és ha már mindenkiem kell hordozni a magáét, és egy váll sem lehet kereszt nélkül: add a magamét, a mit elhordozhatok!»

Ebben a pillanatban egy fényes csillag szállt végig az égbolton, de nem tűnt el sziporkázva, hanem mint egy fátyla jött alább-alább, s egy villanással ott termett a szegény ember ágyasházában, azt valami szelid világossággal betöltötte, mint a hajnali derű. Az a világosság lassanként tömörülmi kezdett, mint imént a felelekek, végre egy fényes angyali alakká változott.

«No, te szegény ember! azért jöttem, hogy segítsek rajtad: Hallom, hogy panaszkodol a keresztet miatt; de hát te magad is jól tudod, mert imént mondtad, hogy egy váll sines kereszt nélkül, ez a ti sorsotok ide alatt, és hogy mindenkiem kell hordozni a maga keresztjét!»

«Ugy ám!» nyögött a szegény-ember, — «a magáét; de ez a kereszt nem az enyim; bizonyosan valami generálisnak volt szánva. Hisz a sátn fia érdemelneket ilyen legfeljebb!»

«Már pedig ez a tied, szegény ember; én magam választottam ki a számodra — pedig én nem vagyok ellenséged. Nézd, én magam irtam rá a nevedet, itt van a talapján.»

A szegény ember oda tekintett, s látta, hogy a kereszt talpán csakugyan be van vésvé az ő neve. *Bús Péter*. (Igy hitták a Vasvégü komát keresztényi néven. Természetesen az angyal is ezt írta rá, mert az angyalok nem csufolódnak.)

«Látom», mondá Bús Péter. «Elég keresves ezt nekem viselni. Csakugy csetlek-botlok alatta. Orrommal turom miatta a földet. Ha lehet, jó angyal — fűrészelnék el belőle egy kicsit!»

«Az nem lehet», felelt az angyal, «mert akkor nem ismernének rád ott, a hol kívánod, hogy megismerjenek. Hanem tudod mit szegény ember? Ha már ide fáradtam, megpróbálok, ha segíthetnek rajtad. Vedd a keresztet és jere velem.»

A szegény ember föltek nagynehezen, vállára vette keresztjét és követte az angyalt.

Az angyal repült elül, a szegény ember mindenütt a nyomában. Könnyen repült az angyal nyomdokin, de azért érezte a kereszt sulyát.

Sokáig repülhettek, míg végre megérkeztek egy nagy, beláthatatlan terjedetű mezőre.

Az égen nem ragyogott sem nap, sem hold, sem csillag. De azért nem volt sötét. Valami olyan szomorú világosság ült a mező színén, mint mikor a félhold leszálóban van éjféli körül.

«Nézz körül», — szólt az angyal, mikor leszállottak a földre: — «ez a keresztetek mezeje»; itt van mindazon kereszt, a mely az emberek vállait nyomja. Ezekből minden embernek kell fölvenni és hordozni egyet. Nincs ugyan az emberre bizva, hogy melyiket választassa, — oh az ember sokkal oktalanebb, semmint ezt rá lehetne bízni; — hanem rád nézve kivételt tesz ez alkalommal, mivel más-ként jámborszivü ember vagy. Tehát megengedem, hogy tedd le itt a keresztet, s helyette válaszod azt, a melyik tetszik.»

Bús Péter széttekintett a mezőn, s a mint szeméi hozzászótkak a szomorú fémhálályhoz, látta, hogy a mező telidestele van mindenféle színű, nagyságu és fajú keresztkekkel. De oly telidesteli, hogy a kerepesi temető tömőtelen keresztjével ehhez a mezőhöz képest csak kis bokornak látszott.

Emberünk kapott az engedélyen, letette keresztjét s hozzálátott a válogatáshoz.

Mint említék, a keresztkek színre, nagyságra, anyagra nézve különbözők voltak.

Voltak ott aranyos, ezüstös keresztkek is: de tudta, hogy ezek nem illetik őtet, azért még csak rá se gondolt, hogy ezekből válasszon.

Az angyal figyelmeztette, hogy ne sokat válogasson, mert az idő rövid s ő neki nincs ideje egy emberrel annyit bajlódni. Mi lenne ő belőle, ha az emberek mind ily kényesek volnának.

Bús Péter ugy gondolkodott, hogy inkább sokáig szemlelődik s aztán egyszerre választ, mint hogy valamennyit, a mi keze ügyébe esik — sorba emelgesse.

«Jó angyal!» — mondá, — «engedd meg, hogy okossággal járjak minden utamban. Én nekem nem kell a csillogás, mert én szegény ember vagyok; de azért van izlésem is, és az otrombáját nem akarnám vállamra venni. Nekem ugyan nem kell sem márvány, sem arany, sem ezüst; megérem én a fával is, még pedig abból sem kell sem az ében, sem a sittim, avagy bdellium fa.»

«Aztán» — veté utána — «nem is az aprajához nyulok én, az maradjon az aszonyi rendnek és gyermeki nemnek, csakugy ne legyen olyan ormótlan nagy, mint az élébbeni.»

«Ez jó lesz nekem», — mondá érintve egyet — «a mint látom hársfából van faragva; a hársfa mindig kedves fám volt nekem.»

Megemeltette. Tán le van szegezve? Mozgatni próbált. Meg sem mozdult.

«Ne feleld, hogy nem a földi világban vagy. Itt minden ellenkezőleg van mint ott. A mi ott könnyű, az itt nehéz. Láss más után.»

AZ ALBÁN PARTOKRÓL. — PORTYÁZÁS A TENGEREN.

MISE A SZABAD ÉG ALATT A ZÁGRÁBI JELASICS-TÉREN, 1880. NOV. 19-ÉN.

A FÖLDRENGÉS PUSZTÍTÁSA ZÁGRÁBBAN.

- 1. Katalin-templom. 2. A székesegyház sírboltja. 3. A főhadparancsnokság épületének tornya. 4. 5. Magánházak. 6. Ferenciek temploma.
- 7. A kereskedelmi bank épülete. 8. Besig-kávéház a Jelasics-téren. 9. Keglevich-ház az Illicán.

«Vagy úgy?» mondá a szegény ember, és odahagyta a hársfakerecsket: «akkor hát ezt az elefántcsont-kerecsketkét választom».

Felragadta és vállára vette.
«Vigyázz; nézd meg jól! mert ha megmelegszik a válladon, többé nem veheted le.»

A szegény ember szemügre vette, s akkor látta, hogy az egész kereszt nem egy, avagy két darab csontból van kifaragva, hanem apró szemfogakból (mint az eb szemfogai) csementbe öntve.

«Nézd meg, kinek a keresztje az?»
Az ember elolvasta a kereszt talpán látható nevet s földhöz vágta a keresztet.

«Mit? hogy én Meftisz kisasszonnyal együtt marjam az embereket, éjjel-nappal kóholjak, rágalmazok, hazudozom? Inkább ragadjon nyemhez a nyelvem! Hanem ez a másik, ez épen nekem való lesz»...

Egy másik után nyult, melynek színe sötét-sárga volt. Valószínűleg puszpángfa...

Az ám!
A mint vállára emelte, rögtön valami undok búz csapott orrába. Majd elmulik — gondolá — s erősen megmarkolta a kereszt tövét; akkor vette észre, hogy a fából csorog valami, a mi igen hasonló volt a trágya-léhez.

«Nini! hiszen ez meg épen az öreg Kapari portékája! De már azt nem teszem, hogy husz forintra egy mérő buzát zsvánkodjam. Phüh!»

A szegény ember elhajította magától, azután lehajolt és a fűben megtörtelte tisztátalanánál vált kezeit.

A mint megtörtelte, hogy szenny — legálább szembetűnő — nem maradt rajta, ismét szétrétegette; meglátott a fűben egy még igénytelenebbet. Egy farkósbót volt az, szatyínggal ráköltözve keresztben egy furulya; a furulya két végén doromb, talmiarany mellű, és egypár vöröshagyma.

Ezt is felpróbálta emberünk, s úgy látszott jól is érezte magát alatta. De a mint elolvasta a tulajdonos nevét, rögtön letette. A Kerge zsidó volt, a kinek nincs egyebe egy vak lovánál és kilencz gyerekénél, és a ki oly vigan furulyáz végig a falun, mikor a rongyot összeszedi. Ez a kereszt könnyű volna, de hát hogyan foszsz meg tőle a szegény Gilgált, mikor oly vig szívvel hordozza?

Odább meglátott egy mándlit, annak a hátán csak kétával volt írva a kereszt. Ez már csak elég könnyű. Hozzá sem nyult. Hogyan venné ő azt fel, a mit Nyaviga szomszéd is szégyel viselni?

Amodább egy még kisebb kereszt, háromszínű szalagon függve mint egy csillag. A csillag tele volt tűzdősve millió és millió nyilakkal, összehányva sár- és szemét-darabokkal, melyek között tojás és vöröshagymahéj is látszott. Mindezek oly végtelen apró arányban, hogy földi szem nagyító üveggel sem látná meg, de emberünk nem földi szemével tisztán látta a legaprólékosabb részletekig.

«Eb lesz miniszter, míg Bús Péter lehetek, hogy polozsnába mosdjam és gerebennel törülközöm,» mondá s rugott egyet a csillagkereszt — Ő is.

Azután ment tovább.
(Vége következik.)

Szerb író Petőfiről.

Petőfi ismeretes az egész világirodalomban. A németek, francziák és angolok, utjabban az olaszok is,* bár többnyire tökélytelen fordítások után ismerve, nagy elismeréssel, itt-ott valódi elragadtatással is nyilatkoznak róla.

* Lásd mai számunk irodalmi rovatát: Sei Poesie di Alessandro Petőfi stb.

Irodalmunk örömmel s méltó büszkeséggel vesz tudomást e nyilatkozatokról. A legmagyarabb költőt ugyan teljesen élvezni az idegen soha sem fogja, s benne talán ép azt legkevésbé, a mit mi legjobban, a mi minket egészen elbűvöl. De Petőfi ben anyai az egyetemes vonás s a lángelmék kozmopolitizmusa, sajátlagos magyar hazafisága mellett is oly erősen nyilatkozik benne, hogy a külföld elismerése Petőfi iránt nemcsak az újdonság és szokatlan ingerében, hanem abban a valódi és maradandó élvezetben is gyökerezik, melyet egy valódi lángész s egy erősen kidomborodott egyéniség varázsa mindenkinek nyújt.

Ha méltán érdekel, mit mond legnépszerűbb költőnkől a mivel külföld, nem kevésbé kell hogy érdekeljen az is, mily hatást tesz e politikailag kizárólagosan magyar szellem a hazánkban élő többi — s velünk nem mindenben testvéris élabon álló — nemzetiségek körében; például — hogy mást most ne említsünk: a hazánkbeli szerbekre. Nem teszünk fölösleges, sem érdektelen dolgot, ha egy kiváló szerb írónak Petőfirre vonatkozó nyilatkozatát közöljük.

E szerb író: *Ignjatovic* Jakob, az 1861-ki országgyűlés tagja s egyik jegyzője, ki azóta a politikai téren, legalább országosan, nem szerepelt; a szerb irodalomban mint beszélyíró dícséretesen ismeretes; pár év óta pedig «Nedelyni Liszt» című hetilapot szerkeszt s ad ki Ujvidéken, és pedig a hírhedt «Zasztava»-val ellenkező irányban, vagyis a magyar és szerb nemzetiség kibékítésére irányzott törekvéssel s a szerbeknek a magyar államiság részére megnyerése kimondott és következetesen követett céljával.

Említett lapja tárczájában megjelenő Emlékirtaiban Ignjatovic, bár a szerb szempontok előtérbe állításával, elég elfogulatlanul tárgyalja a magyar dolgokat is; többi közt az 1848-iki eseményeket, melyeknek leírása mostanában foly épen a közleményben.

Ignjatovic ismertetőjében a mondott év márcziusában történeteket, főleg a sajtó felszabadítását, és Stancics kiszabadítását. Minthogy e mozgalmakban Petőfinek kiváló rész jutott, említvén nevét a következőket mondja:

«... Hadd időzsek kissé Petőfinél. Nem szándékom életének rajzát előadni, csak pár vonásra szorítokom: Sokan foglalkoztak már az azzal a kérdéssel, vajjon szerb volt-e Petőfi (családi nevén Petrovics) avagy csak szerb volt a törzs, a melytől eredett? Petőfi csakugyan szerb származású, de családja nem tartozik azon szerbek közé, kik Csárnojevics patriarkhával jöttek be, hanem azoknak a sorába, a kik réges-régen költöztek be, midőn a Nemányi törzsből származó hercegek s trónkövetelők Budán meglepedtek. * Azonban a szerb trónkövetelők nemcsak Budán, de sőt Konstantinápolyban s Velenczében, továbbá Magyarországon Ráczevén, Lóren, Csépen és Tökölön is tartózkodtak, s ezekből a helyekből kerültek be a velők szomszéd Kis-Kunságba is.

«Az így szétszórt, templom- és iskolával nem bíró szerbek az idők folyamában lassankint más hitre tértek, de vezetékneveket mégis megtartották. Ilyen szerbekből származott Petőfi is, a ki sem születése helyén, sem pedig később, mint tanuló, mint katona s mint költő csupa magyarok közt forgolódván, nem érintkezhetett a szerbekkel.

«Petőfit 1848 elején Pesten láttam először. Láttam őt az utcán s vendéglőben gyakran, de személyesen csak egyszer találkoztam vele, s ez az érintkezésem is csak rövid idejű volt. Egy este ugyanis ott ültem a «Komló-kertben», midőn hozzám jött egyik ismerősöm, s hitt, hogy bemutatson Petőfinek, ki egy másik asztalnál ült vig barátjaival. Ez a barátom, a ki mint szerbet bemutatott Petőfinek, nem volt senki más, mint Lisznyay Kálmán, a költő, ki az addig magyarra fordított szerb költeményeket** égis magasztalta.

Lisznyay a bemutatáskor fölemlíté azt is, hogy a Petőfi tulajdonképeni neve «Petrovics». Petőfi kezét szorított velem, s a mint észrevettem, nem volt épen nyíres szerb nevének fölemlítése. Fekete szemével jól végigmért, szívesen fogadott, de tartós beszélgetésbe nem elegyedett velem. A közös beszéd tárgyát a költészet és a politika szolgáltatta; a mi a politikai illeti, minden mondása forradalmi, szerföltött támadó és

* Ez a XIV. század derekán, Dusan «czár» halála után történt.

** Vitkovics fordította szerb dalokat.

annyira szabad vala, minőt egy rendes viszonok közt levő államban képzelné sem lehet.

«Rám nem tett valami kellemes benyomást, mert azt látszék hinni, hogy a mit csak mondott, mindaz a lehető legjobban van mondva. Beszédébe némi arrogancia vegyült, de anyi igaz, hogy kiejtése tiszta magyar, mondhatnám *kálmánista* volt, kissé nyujtott hangsúlyozással, a mint Pestmegyében beszélnek is. Azonban barátai, iránta voltak szeretetből, mindezt szívesen megbocsátották neki.

«Magam ugyan nem tudtam volna őt megkedvelni, mivel nekem úgy tetszik, hogy meggyőződése, melyet föltétlenül legjobbnak hitt, nem igen idegenkedett a másokon való zsarnokoskodástól. Gyenge szónok volt, de eredetien beszélt magyarul és szívesen. Foglalkozását rendkívül sokra becsülte. Rövid gombos ujjas volt rajta, kis pörge kalap, mint a csajásoknak, mellette toll, s úgy lépegetett, mint valami nyalka kocsi, vagy pedig czivilbe öltözött huszár-kaplár. Lehetséges, hogy másképen is öltözött, de én csak így láttam őt. Petőfi nagyon sokat tartott magára, én pedig akkor, lévén igen sokfelével elfoglalva, legkevésbé sem értem rá költeményeket olvasni, tehát az övét, e csodálatos költeményeket is, csak később ismerem meg.

«Hanem a mi leginkább szemembe ötlött, az az arczán és fején viszatüköröző szerb típus. Középtermetű volt s vékony a szikárságig; feje kicsiny és gömbölyű, homloka nyílt és arányos, nem volt sem domború, sem csucosan hátrahúzó; arca kissé hosszukás, sovány, sárgásfekete színű, pofacsontjai soványsága miatt kidüledtek; állkapcsa és ajkai vékonyak; orra se nem római, se nem égfelé álló, hanem szabályos s tövével kissé meghajlott; szemé, kicsiny arczához képest, nagy volt, koromfekete színű, s mélabus tekintetű; vonásai finomak, s szenvedést viszatükörözők, szakála hegyes, haja fekete, sűrű és merev. Nem nézett ki mint Jupiter tonaus, de azért érdekes fő volt. Barátai, a kik jobban ismerték mint én, arczából, szeméből következtethettek belső szenvedélyes harczaira; én azonban virrasztásnak tulajdonítam azt.

«Minthogy nem ismertem közelebbiről, nem csak nem kerestem barátságát, de sőt kerültem azt; mert az legkevésbé sem gyakorolt rám vonzó erőt, hogy Petrovics volt, mielőtt Petőfi lett volna. Különbön az övéhez hasonló fő többször láttam magyar és szerb férfiaknál, mely körülmény azt a sajátos meggyőződést érlelte meg bennem, hogy arczban minden nemzet közt a szerbek hasonlítanak legjobban a magyarokhoz. A ki nem hiszi, tanulmányozza e fejek szerkezetét, alkotásait közelebbiről és könnyen meggyőződhetik állításom valódiságáról. Hogy mindemellett mi az oka a két nyelvben nyilatkozó óriási különbségnek, méltó a tanulmányozásra. Miként lehetett az, hogy Petőfi annyira hasonlított a szerbekhez, megmagyarázni nem tudom, talán valamelyik őseré ütött, avagy a magyarok és szerbek folytonos érintkezése okozta-e, elég az hozzá, hogy tökéletesen szerb jellegű arca volt, s hozzá hasonló akárhányat láttam az életben.»

A GŐZHÁZ.

VERNE GYULA REGÉNYE.

MÁSODIK RÉSZ.

TIZENNYOLCZADIK FEJEZET.

Szemtől szembe.

A hindu szemei, a mint az ezredes előtt megállott, lángoltak a gyűlölettel s arczán a bosszu és harag dühe égett. Kezei ökolbe voltak szorítva. Látszott, hogy alig bírja elfojtani indulatát. Mintha vérszopó vadállat akarna martalékára ugrani.

Munro ezredes mozdulatlanul várta be közeledését s egy lépést sem hátrálva, összefont karokkal, rá szegzett szemekkel nézett az előtte állóra.

— Csak Balao Ráo! mormogá az ezredes, megvetés hangján.

— Nézz meg jobban, felelt a hindu.

— Nána Sáhí! kiálta föl Munro ezredes, ezuttal önkénytelenül visszahökölve, — Nána Sáhíh életben!

Ugy van, a nábob volt maga, a szipojok

hadjani főnöke, Munronak engesztelhetetlen ellensége!

Ki volt hát, a ki a Tanditi pál melletti ütközetben elesett? Az volt Balao Ráo, a testvérbátyja.

E két ember rendkívüli hasonlatossága, mindkettőjük ragyás képü, ugyanazon kéz, ugyanazon ujjá megecsontva, tévedésbe ejtette a lucknói és cawnporei katonákat. Ezek minden kétség nélkül a nábobot magát vélték fölismerni az elesettben; s valóban lehetetlen is volt kikerülni e tévedést. Így, mikor a hivatalos értesítés a Nána Sáhíh halálát közölte, a nábob még élt, bátyja volt a halott.

Nána Sáhíh nem is mulasztotta el kizsákmányolni e körülményt. Ez neki szabad menedéket biztosított. Az angol rendőrség nem fogja ugyanazzal a szivósszággal keresni és öldözni a testvérét Balao Ráo, mint őt magát; mert hiszen amaz a cawnporei mérszárlások nem terhelik, s a hindukra oly veszélyes befolyása nem levén, nem is oly félelmes, mint a nábob.

Nána Sáhíh tehát elhatározta holtján maradni mindaddig, míg határozottan léphet föl, — s lemondva egyelőre lázadási terveiről, egészen csak bosszujának szentelte magát. Erre soha sem is volt kedvezőbb alkalom, mint épen most. Munro ezredes, kit biztosan mindig szemmel tartottak, elhagyta Kalkuttát s utra kelet az északi tartományok felé. Nem volna-e lehetséges őt a Vindhiasz-hegység felé terelni, a Bundelkora vadonába? gondolta Nána Sáhíh — s ennek a megkísérlésével bízta meg az ép oly ügyes, mint hű Kalagáni.

Ekkor a nábob odahagyta a tanditi pált, mely nem nyujtott többé biztos menedéket. A nerbuddai völgy mélyeibe rejtőzött, a Vindhiasz-hegység téveibe. Itt állt a riporei felhagyott erdő, mely oly meredeknek látszott előtte, hol a rendőrségnek eszébe sem jutand őt keresni, annál kevésbé — mivel halottnak hiszik. Ide vonult tehát egészen megbízható hivei egynehányával, kikhez azután még egy kis csapat dakoát is vont — s ezek körében várt, míg a bosszu órája üt...

Mire várt négy hónap óta? Hogy Kalagáni teljesítse, a mire meg van bízva, s értesítse őt, hogy Munro ezredes közel van s bele ment a körüle hurkolt hálóba.

Egy aggodalma mégis volt Nána Sáhíhnak: nem jut-e el halálának elterjesztett híre Kalagánihoz s nem ad-e ez hitelt neki, nem hagy-e fel akkor a rábízott feladatát? Ez okból küldött nyomán egy másik hindut, Nasszimot, a ki a bendarik karavánjához csatlakozva, a scindiai uton találkozott a gőzházzal s fölvilágosította Kalagániat, hogy a nábob haláláról elterjesztett hivatalos hír — hamis.

Ebben eljárva Nasszim haladék nélkül viszatért a riporei erdőbe, s értesítette a nábobot a Kalagáni viselt dolgairól; értesítette, hogy Munro ezredes és társai kis napi utakban közelednek a Vindhiasz-hegység felé, Kalagánitól kalauzálva, s a Puturia tava környékén kell őket bevárniok.

E szerint minden a nábob kívánsága szerint ütött ki. Bosszuja nem sikkhat ki többé kezei közül! S valóban ma már Munro ezredes fegyvertelen, védtelen, kezeiben van, hatalmában!

Miután amaz első szókat váltották, a két ellenség némán nézett egymással farkasszemet. De a lady Munro véres alakja tűnőv föl lelki szemei előtt: az ezredes fejére tolni érzé minden verét. Rárohant a cawnporei vérengzés intőzőjére...

Nána Sáhíh két lépést hátrált.
Három hindu egyszerűen kettejük közé vette magát s az ezredes nem minden nehézség nélkül visszatartotta.

Sir Edward azonban ismét visszanyerte hidegvérét. A nábob kétségkívül megértette őt, mert keze egy intésével visszaparancsolta a hindukat.

A két ellenség ismét szemtől-szembe állt egymással.

— Munro, — mondá a nábob, — a teid ügyüik szájahez kötötték a pessavári százhusz fogolyt, s ama naptól fogva több mint ezerkét-száz szipoj vértelt el e rettenetes halálammal.

A teid könyörület nélkül lemeszárlották a lahorei menekülteket, s Delhi bevétel után három fejedelmet s a királyi család huszonkilencz tagját megfojtották. Lucknowban hatereszt mérszá-

roltak le közülünk, s a pendzsábi hadjárat után háromezertet. Mindössze, ágyu, puska, szablya és akasztófa által, százhuszezer tiszt és katona és kétszáz ezer fegyvertelen benszültöt fizette meg életével e jogos nemzeti fölkelést.

— Halált reá, halált! — kiálták a Nána körül seregelt hinduk és dakoák.

A nábob csendre inté őket kezével s várni látszott: nem akar-e felelni Munro.

Az ezredes nem felelt.

— A mi téged illet, Munro, — folytató a nábob kis vártatva, — te saját kezzeddel ölted meg a dsanszi-i ránt, hű szövetségstársamat; s ő még nincs megboszulva.

Az ezredes hallgatott.

— S végre még hóval ez előtt — mondá Nána Sáhíh, — testvérbátyám Balao-Ráo is a rám irányzott angol golyóktól találva esett el; s ő sincs még megboszulva.

— Halált reá! halált! — ordítá a tömeg. A kiáltás most hangosabban tört ki s az egész csoport megmozdult, mintha rá akarna törni az áldozatra.

— Csitt! — kiálta Nána Sáhíh erélyesen. — Várjátok el a boszu óráját.

Mind elhallgattak.

— Munro, — kezdé a nábob újra, — őseid egyike, Munro Hektor volt, a ki feltalálta s először merete alkalmazni ezt a borzasztó kivégzési módot, melyet a teid oly borzasztó mérvben használtak az 1857-ki háboruban. Ő adta elő-

ODAKÖTÖTTÉK AZ ÁGYUHOZ.

szór ki a parancsot, hogy élő embereket ágyu szájaéhoz kössenek, — hindukat, rokonainkat, testvéreinket...

Uj felkiáltások, uj kitérésai a türelmetlenségnek — melyeket ezuttal Nána Sáhíh sem bírt visszafojtani.

— Szemet szemért, fogat fogért! — kiáltá ő is. — Munro, te is úgy fogsz elveszni, mint a mieink közül annyian elvesztek.

S azzal, visszafordulva:

— Látod ezt az ágyut? — mondá.

S az óriási érez-ágyura mutatott, mely őt méter hosszúságban ott ásitott a magaslat közepén.

— Ez ágyu szájaéhoz léssz kötözve. Meg van töltve, s holnap reggel, napfölkeltkor, a vindhiási bércfalakon visszhangzó dörej azt fogja hirdetni, hogy Nána Sáhíh végre megálta bosszuját!

Munro ezredes mereven nézett a nábobra, de oly nyugodalommal, mely világos tanujele volt, hogy még halála nem zavarta meg.

— Jól van, — mondá. — Azt tetted, a mit én tettem volna, ha hatalmamba kerülsz.

S magától az ágyu torka elé állott, melyhez — hátraszorított karjainál fogva, oda kötötték.

S azután, egy egész óra hosszant, a a dühöngő, eszeveszett, bosszuzomjas tömeg, — hinduk és dakoák, — egyebet sem tett, mint őt bosszantotta és gyávná bántalmazta.

Munro ezredes mozdulatlanul tűrte e meggyaláztatást, mint mozdulatlanul várta a halált.

De mikor az éj leszállt, Nána Sáhíh, Kalagáni és Nasszim visszavonultak az erdő régi kaszárnyájába. Az egész csoport, belefáradva a dühöngésbe, odahagyta a tért s vezetői után visszavonult.

Sir Edward Munro egyedül, tanutlanul maradt, a halállal — és az Istennel.

(Folyt. köv.)

Az elítélt nihilisták.

1874-ben szervezkedett újra ama szocialisztikus törekvésű párt, melyet általában a nihilisták neve alatt szoktak összefoglalni. A szervezkedés megtörténte után azonnal hozzáláttak a «munkához». 1879-ben megölték Kharkov kormányzóját Krapotkin herceget, két ízben ráölték Drentelen tábornokra s nem sokára magára a czárra, mire aztán a téli palota fölrobbantása s a moszkvai vasuti töltés fölvetése következett.

Mind e merényletek rémülettel töltötték el az orosz uralkodóköroket s minden mozgásba hozatták, hogy a titkos szövetség tagjai, kiknek hírlapjai már a czár szobájába is el tudtak jutni, fölfedeztessenek. De noha tömérék elfogatás történt, nem sikerült a szövetséget szívéig hatolni mindaddig, míg magok a nihilisták között nem akadott egy áruló.

Akadott. Egy Goldenberg nevű zsidó, ki maga is tevékeny tagja volt a végrehajtó bizottságnak. Ő szerezte be a dynamitot a moszkvai merénylethez, nagyban dolgozott Hartmannal az akna elkészítésében, több ízben ajánlkodott a czár megölésére, — s midőn elfogták, mindent kivallott s elárulta társait. Igaz, hogy lelkiismereti furdalásai aztán öngyilkosságra vezették. A hóna alatt elrejtett méreggel vetett véget életének.

De hát az adatok már ott voltak a nihilisták ildözésével megbízott Lorisz-Melikov kezében. Neki csak el kellett fogatnia a Goldenberg által megnevezetteket; vizsgálat alá venni s bíróság elé állítani. Minden megtörtént, a pör sokáig tartott, de végre befejezetett s az ítéletek nov. 11-én kihirdetettek. Az elítélt nihilisták közül egynéhánynak, a nevezetesebbeknek bemutatjuk arczképét s rövid ismertetését.

A vezér valószínűleg *Kvjatkovszkij* Sándor volt, egy előkelő ifju, kit Figner kisasszonnyal mult év december havában fogott el a pétervári rendőrség. Lakásukon szétszedett töltényeket, dynamitot, revolvert, mérget s a téli palota tervrajzát találták, mely palotában, mint tudjuk, meg is történt az explozió 1880 april 14-én, minek következtében tizenegy ember meghalt és 66 megsebesült. Valószínű, hogy *Kvjatkovszkij* részes volt e merényletben s talán abban is, melyet Szolovjev 1879 april 2-án kísérletet meg. Bebizonyult továbbá felőle, hogy részt vett a nihilisták lipetzi titkos gyűlésén 1879-ben, melyen a czár ellen többféle merényletet terveztek. A hadi törvényszék e gyanoúk s tények alapján halálra ítélte *Kvjatkovszkij* s az ítéletet nov. 15-én hajtották végre a sz. Péter és Pál nevű erdőben. Ugyanekkor végeztek ki a másik elítéltet *Prjesnyakovot*. Mindketten meztitáb, az atyagylkosok hosszú fehér leplevel borítva léptek az emelvényre, megcsókolták egymást s a keresztet, melyet egy pap nyujtott eléjük. Ott rögtön nyakukra akasztották a hurkot, mely megfojtotta őket.

Figner Eugenia magasrangú orosz tiszt leánya, 22 éves volt. Állítólag ő is részt vett a téli palota fölrobbantására vonatkozó összeesküvésben, elítéltetése azonban nem e miatt, hanem azért történt, mert a nihilisták szolgálatában állott és tiltott műveket terjesztett. A törvényszék tizenöt évi fegyház büntetéssel szabott rá, de tekintve ifjkorát, egyuttal fölkerete a czárevicset, változtassa át e büntetés kelet-sziberiai száműzetésre, a hová már nővérét is deportálták. *Figner* kisasszony orvostudományokat hallgatott s egyuttal a pétervári konzervatóriumnak növendéke volt. Mondják, hogy hangja ritkította pártját Európában.

Szirjjev István, ki parasztszalából származott, az állatgyógyintézetben tanult. Hosszabb ideig lakott Londonban és Párisban s midőn onnan visszatért, a nihilistákhoz csatlakozott s Hartmannal részt vett a moszkvai merénylet-

ben 1879. decz. 1-én. Odessza és Alexandrovszka mellett ő rakta le a robbanó aknákat a vasúti töltés alá s csakhamar azután elfogott. A törvényszék halálra ítélte, de az ítéletet élethosszig tartó fogságra változtatták.

Az ötödik jelentékeny szereplő *Ivanova* Zsófia volt, ezredes leánya, ki, habár csak 22 éves volt, rendkívüli dolgokat vitt végbe. Így midőn a „Narodnaja Volja” („Nép akarata”) nihilista lap titkos nyomdáját fölfedezték, társnőjével Grjasznova Marival s három férfival három óráig tartóztatta föl a rendőrséget s revolveréből száz lövésnél is többet tett. A rendőrök ablakokon s ajtókon át ostromolták őket, de csak akkor tudták hatalmukba keríteni a nyomdát, midőn a nihilisták töltényei kifogytak. Egy szedő, látván az elkerülhetlen végzetet, agyon lötte magát, a többi négyet elfogták. *Ivanova* kezeit s lábait megkötözték, de még akkor is biztatta társait, hogy ellent álljanak, minek következtében egy rendőrtiszt pisztolyaggyal fejére ütött, súlyos sebet ejtven rajta. A szedőket 15 évi fogságra ítélték, *Ivanova* négy évi fegy-

börtönörök, mint három más fiatal társnőjén, rajta is erőszakot követtek el.

Egyveleg.

* **Az amerikai elnökök** mindeddig vagy ügyvédek, vagy tábornokok voltak. A legutolsó három: Grant, Hayes és Garfield Ohioból valók. A jelenlegi elnök az irodalomban sokkal járatosabb, mint a legtöbb amerikai vezetésesség, a mellett azonban kiváló politikus. Érdekes még, hogy ép oly nagy dohányos, mint Grant.

* **A legnagyobb barackos kert** jelenleg az Egyesült Államok Georgia államában van. A gyümölcsös mintegy kétszázötven hold területű s évenként körülbelül másfél százezer forint értékű őszibarack terem benne.

* **A szentbernáthegi kutyák** annyira divatba jöttek, hogy e név alatt sok más kutyát árulnak. A kolostor hatóságának elrendelte, hogy az itt vagy a Simpon-hegyen levő kutyákat gondosan leírják s a vevők neveit is mind följegyzik.

* **Az angol mágánacsáladók** száma jelenleg 498, öt van még a 13-ik, öt a 14-ik századból, husz-

vel, virágokkal és jelvényekkel ellátott pecsétnyomót készítet.

Törpék. London látványosságai közé most négy törpe is tartozik, kiket nem rég hoztak Amerikából. A legnagyobb *Commodore Foot* nevű német származású emberke, Nayneben, Indiánában született; harminczkét éves és nem nagyobb, mint egy közönséges méhkas. *Commodore Foot* aranyérmét viselt, melyet a washingtoni nők adtak neki elismerésül, hogy ő a legkisebb és legneveltebb emberke, a kit Amerika valaha felmutathatott. *Miss Anigley* igen csinos teremtés; ruházata olyan, mint egy XIV. Lajos-korabeli grófnéé, ha megfordított teleshkopon át szemléljük, s a nőnem gyöngédsége teljes mértékben megvan benne. A kedves kis pár mellett van egy iczi-piczi emberke, a tizenhat éves „*Mite tábornok*”, akkora, mint egy bábu: tizenhat éves és sulya csak kilencz font. Termete csinos, haja szőke, szépen, divatosan van öltözve, tartása férfias, de hangja olyan, mint egy fiué. A gyűjtemény legcsodálatosabb tagja *miss Lucia Zarata*, tizennyolcz éves mexikói nő, a ki csak öt fontot nyom. Egész formája játszó babára emlékeztet. Igen kaczer, hiu és csacska. Azték arca, hajlott zsidós orra és sötét bőre van. Mondják, hogy születésekor bőleső helyett egy gyapottal kitöltött ékszeres do-

NATHANSON OLGA.

Szibériába száműzetést, mert részt vett a szocialista tanak terjesztésében.

GRJASZNOVA MÁRIA.

Tizenöt évi kényszer munkára ítéltetett, mert részt vett a „Narodnaja Volja” terjesztésében. (Még kegyelmeztek Szibériába való száműzésre.)

FIGNER EUGENIA.

Tizenöt évi kényszer munkára ítéltetett, mert összeköttetésben állott a terrorista párti nihilistákkal. (Ítéletét kegyelem útján Szibériába való száműzésre változtatták.)

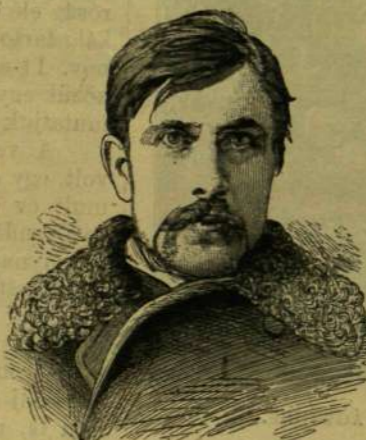
IVANOVA ZSÓFIA.

Tizenöt évi (kegyelem folytán négy évi) kényszer munkára ítéltetett, mert részt vett a „Narodnaja Volja” terjesztésében.

DR. WEIMAR.

Kényszer munkára ítéltetett, mert Szolovjev segített merényletben a csár élete ellen.

PAPOV MIHÁLY.

Halálra ítéltetett, mert részt vett a szocialista mozgalomban. (Az ítéletet haláltörténi kényszer munkára változtatták.)

SIRBAJEV ISTVÁN.

Halálra ítéltetett, mert részt vett a merényletben a csár vonsát ellen a moszkvai vasútnál. (Ítéletét kegyelem útján élethossziglani kényszer munkára változtatták.)

KVJATKOSZVIKI SÁNDOR.

Kivégültetett nov. 15-én, részvevője miatt a töl palota fölbombasztásában.

ELITÉLT NIHILISTÁK.

házi büntetést kapott s Grjasznova Szibériába száműzetett.

Még három nihilista arczképét közöljük ez alkalommal. Ezek már más csoportba tartoznak. *Papov*, egy pap fia, a kievi hadi törvényszék által ítéltetett el s már októberben fel akarták akasztani. Azon nihilistáknak volt feje, kik elveikt nyíltan hirdették, azonban törvénytelen lépésekre nem engedték magukat elesábitatni. Hogy mégis halálra ítélték, annak oka a bíróság előtt tartott nyílt és merész beszéde volt, de a csár e büntetést élethossziglan tartó fogságra változtatta.

Dr. Weimar, kinek póre egész Európában nagy feltűnést keltett, *Nathanson Olga* asszonyal egyidejűleg ítéltetett el. *Weimar* azzal vádolták, hogy segítségére volt *Mirszkij* és *Szolovjev*nek merényleteik elkötésénél. *Mirszkij*nek, ki Drentelen ellen követett el merényletet, lovát adta, *Szolovjev*nek pedig revolvert. *Nathanson Olga* október havában Sz.-Pétervárd erődjében megörlött, meg mielőtt Szibériába szállították volna. Örültségének okául azt mondják, hogy a

a 16-ikból, hatvanhét a 17-ikből. A 18-ik században 119, a jelen században pedig 271 család emeltetett peeri méltóságra. E szám adatok eléggé mutatják nagy halandóságunkat.

* **A temetőt órási időkől** f gva kísértetek tanújának tartották s különféle babonás tisztelettel viseltettek iránta. De magában a temetőben sem tekintettek minden helyet egyenlőnek. Az északra fekvő részbe csak az öngyilkosokat s keresztleetlen gyermekeket temették, mivel e helyet szerencsétlennek tartották. Régen a kriptákban e hely egészen üres volt, míg más részei tul voltak tömve. E babona összeköttetésben állott a nap tiszteletével, mely azt is okozta, hogy a sírokat keletről nyugotra ásták és sok helyen, mielőtt a sírba tették volna a halottat, keletről nyugotra menve, háromszor körülkerülték azt. A halotti tor, azaz az istenségnek hozott áldozat a halottak lelkiért, szintén a régi pogánykor maradványa.

* **Gyönyörű korallgyűjteményt** állított ki nemrég Berlinben *Mazza* nevű olasz kereskedő Torre del Greco-ból, Nápoly mellett. Volt egy darab, mely 11 fontot nyomott s 7000 frta volt becslése, egy más darab három színű volt: fehér, rózsaszín és piros. Egy csinos piros korallból *Mazza* az olasz királyi család négy tagjának gondosan készítet arczképé-

bozba tették. Akkor 2½ fontot nyomott s egy év alatt már elérte mostani nagyságát.

* **A legnagyobb gyapotmalom** a világon Connecticut amerikai állam Willimantic községében van. Ez egyetlen óriási terem 820 láb hosszú, 174 láb széles, egy emeletnyi magas, éjjel 51 villanylámpa által van világítva.

* **A munkásszövetkezetek** száma Németországban még folytonosan emelkedik. 1878 végén e szövetezeket száma már 3146 volt, 1879 végén 3303. A szövetezeket tagjainak száma meghaladta a tagdíjakat s forgalmuk két milliárd kétszázötven millió márkát tesz. A társulatok pénztárában közel kétszáz millió frank volt.

* **A Chateau Margaux** híres bortermelő uradalmat *Aguado vicomte-től* *Will Pillar* gróf bankár vásárolta meg öt millió frankért. Az uradalom területe 235 hektár volt, s így körülbelül minden méterért két frankot fizetett. Ez összeg most, a fillokszera uralkodása idején, nagyon jelentékenynek mondható.

* **A zágrábi földrengésnek**, mint olvassuk, már hasznát akarja venni egy bécsi vállalkozó, a két meleg forrásnál nyárára fürdőhelyet akarván felállítani.

SZERELEM VÁNDORAI.

PETŐFI KÖLTEMENE.

él a hold, az éj lovga;
Hold kíséretében,
Mint hűséges apród, a kis
Esti csillag mégyen.

Indulóban vagyok én is,
S nem megyek magamban:
Holddal esti csillag, vélem
Égő szerelem van.

Csak erjed, hold, csak erjed
Barna éjszakához;
Megyek én is, megyek én is
Barna kis leányhoz.

A zágrábi földrengés.

Ezt a jelszót adták ki Zágráb intező körében, s tették köteleességévé mindenkinek, hogy terjeszesse a mennyire csak képes azt, hogy a földrengés Zágrábban valóban nem okozott olyan nagy pusztítást, mint a minőnek hirdették. S a megnyugtatósnak nem épen indokolatlan rendszerét annyira vitték, hogy rávétték *dr. Kramberger* ifju geologust, miszerint a rezniki és scsitarjevői földkitörésekből is süssön ki valami lecsöndesítőt. Ő aztán meg is tette azt, hogy egyik zágrábi lapban kihirdette, miszerint a földrepedésnél a rengés megkapta biztosító szelentyűjét, s most már a horvát fővárosnak földrengéstől nincs mit félnie. Ennek az állításnak tudósok részéről egy nagy kacagás, laikusok részéről roppant rémület lett a következménye: természetesen, minthogy ezek a homok-kratereszek alatt tűzhányó vulkánokat gyanítottak, s szentül hitték, hogy minden zágrábit magába temet a föld élve, azonban előbb széné sütőgeti a láva.

Ez a lecsöndesítés tehát nem használt. Megállapodtak ekkor abban, hogy a házak rongáltóságát fogják tagadni, s csak külső repedéseknek minősítik azt is, ha belül rommá rogyant is akárhány épület. S ez állítással szemben megdönthetetlenül állnak azok a rajzok, melyeket jelen számunkban vesz olvasóközönségünk. Nincs tulozva rajtuk egyetlen vonás sem, de sőt olyik repedést mutató rángatózó vonás alatt mély hasadást kell látnunk, mely nem a vakolatban képződött külsőnek, de áthatóan szegte ketté a falat, ha fél öl széles volt is. Ilyen rommá dűledezett épület első sorban

a Szt. Katalin temploma, a dombi, felső városban. Homlokzatáról a háromszögű fal leomlott egészen, a szentélyét tartó oszlopfalak szerte mállottak, s oldal fala egészen megdőlt, úgy hogy még alatta járni is csupa veszedelem. Belül a boltzatot tartó oszlopok össze-vissza görnyedeztek a földrengés rázása alatt, s omoltak le mennyezetéről akkora táblák, melyek az oltárok össze-zúzására elegendők valának. E templommal közvetlen szomszédságban áll a főhadparancsnokság és az egyetem épülete: mindhárom annyira megsérült, hogy bennök járni valóságos életveszély. Az egyetemet esztendőre talán ki lehet tatarozni, de a Katalin-templomot le kell bontani földig, valamint a főhadparancsnokság épületének egyik részét is. Másik két képünk a székesegyház tornyát, és sirboltjának egyik részét tünteti elő, korántsem közelíthetve meg külső ábrázolásában azt a pusztítást, mit belsejében okozott a földrengés.

A magán épületek sérülése lépten-nyomon a lehető legszeszélyesebb volt; így egyik képünk az egyemeletes *Keglevich*-házat tünteti elő, melynek tetje és párkányzata közül dörgő robajjal omlott az utcára minden kéményestől együtt, s e háztól talán 25 lépésnyire egy nagy, három-emeletes épület csak egyetlen hasadást kapott, a mi annál feltűnőbb, mert földrengésnél ugy szólván törvényiül mondható, hogy minél nagyobb, s tömörebb valamelyik épület, annál jobban megszenvedi a földrengést. A másik magán háznak szintén közepe omlott törmeléké. Ilyen tömör épület az érski palota is, melynek falai sok helyütt tulhaladják még az állni átmerőt is; hajdan alapfalai a vár körfalaiul szolgálhattak, s ez elegendő mond arra, minő szilárdsággal épült; de magában a hosszú palo-

tában egyetlen szoba sincs, mely épen maradt volna, sőt némelyikben nemesek téglahullás, vakolatzapor veszélyezteté az érsek-bibornok és vendégei életét, de még a padlat is meg-meghasadozott a földrengés hullámos rázása alatt. Az egész palotából csak az egyetlen szögletor nyocska szobája maradt meg annyira használhatónak, hogy *Mihájlóvic* bibornok a földrengés tartama alatt ide huzhatá meg magát. Ez az agg, beteges főpaptól, nagytás nélkül mondhatjuk, nemes és bátor cselekedet volt, s valóban sokkal megnyugtatóbban hatott a nagy közönségre, mint minden földkitörés félremagyarázása. A mise, mit ugyancsak a bibornok-érsek olvasott szabad ég alatt — melynek képét szintén jelen számunkban vesz közönségünk, — szintén nagy mértékben hatott a kedélyek lecsillapítására.

A rombolásnak, mit a földrengés okozott, egyik legmegdöbbentőbb képét a horvát kereskedelmi bank három-emeletes szép új épülete mutatja. A rengés első pillanatában lerepült homlokzatáról az ölmagasságu köböl faragott *Merkur*-szobor, s egy roppant dobbanás alatt porrá zúzódt az *Ilica* rovátkos kövezetén; ugyanakkor nagy harsogást hallottak a környékbeliek, s a bank épülete alapjától legtetjeig egyetlen görbe vonalban ketté hasadt, de úgy, hogy a hasadás vonalába eső erkély vastag márványlapját is szét málasztá. Annál csodálatosabb ellenben, hogy ugyanezen épület beljebb fekvő szobái alig szenvedtek valami nagyon sokat. A *Besig-kávéház* háromemeletes épülete egészen tönkret jutott; e ház a *Jellasics*-téren van, s harmadik emeletén lakott *dr. Kepes Gyula* hazánkia, honvédtörzsorvos, ugyanaz, kinek nevét az északsarki expedicióból jól ismerjük. Neki minden butora, orvosi eszközei, emlékül kapott műkinccsei elpusztultak ama szörnyű zápor alatt, mit a leomló menyezet képezett.

— Az expedició alatt, — beszélte *dr. Kepes*, — volt vagy harminczszor olyjégzajlásunk, hogy matrőzaink, ezek a vassá edzett horvát fiuk kétségbeesve ordítottak, mint ki bizonyos a legborzasztóbb, a szétzúzás halála felől. De annyit mondhatok, hogy egyik jégzajlás sem volt olyan iszonyu, mint a keddi (9-iki) földrengés. Azt a rémületet, mit az alattunk tánczó ház, a reszkető föld, a leomló falak okoznak, nem képes fölülmulni a világon semmi!

S az egész nagy szerencsétlenségben az a szerencse, hogy a szegény, földhöz ragadt osztályt legkevésbé sújtotta ez a mostoha, nyugtalan föld!

Adorján Sándor.

Portyázás a tengeren.

A régi pelaszok ivadéka, *Szkander* bég népe nagy csorbát szenvedett nemzeti érületén. A népvándorlások mindent elsőprő néptengerével is dacolni bírt, mint az a köszikla, mely hazája nagy részét alkotja s minden alakulások között büszkén dicsekedett azzal, hogy az ősi fészek, ha megbolygatva is, de megmaradt s az ősapá, ha föltámadna ezer éves sírjából, bizony ráismerne unokájaira a mai albánban. Evszázadok keze se bírta róla letörlni a nemzeti jelleget. Megmaradt bátornak, vitéznek, halálra szántnak, s finom kulturműnek is elismerik, hogy harci erények szempontjából az albán első sorban áll. Névleges függése a török padisától nem ölhette ki belőle hazája szeretetét, melynek minden göröngye gyöngyénél drágább neki s mert honát a szultán szakállának árnyékában biztosnak hitte: az albán nép volt az, mely a nagyurnak a vezérek közül a legjelesebbeket, a közkatonák közül a legelszántabbakat, az államférfiakból a legbölcsöbbségeket választá evszázadokon át.

S mostanában ez a szultán támada meg fegyverrel a szultán alattvalóit, hogy megcsorbítsa hazájának odaadja a letört darabot belőle legelkeseredettebb ellenségeiknek. Mi vigasztalót talál abban a szegény armata, hogy ura, a fényes padisa, egy világrész nagyhatalmainak egyesült nyomása alatt lőn támadó, trónja legmegbizhatóbb oszlopai ellen?

Mialatt az egyesült flotta az albán part közelében vesztegelt, rá ásva agyutókaival az ástadandó területre, miatt a török parászek engedékenységre törekedtek birni az albán liga vezéreit s hintgették köztük a visszavonás konkolyát, mialatt a montenegroiak fegyver alatt álltak a határon, várva a szájukba repülő sült ga-

szaknak látjuk föltűnni a gazdag gyűjteményben, mely öröndetes képét mutatja azon tudományos és szép-életnek, melynek a XV. században egyik európai központja Buda volt. — Ugy tudjuk, dr. Ábel még folytatja gyűjtését s az akadémia irodalomtörténeti bizottsága fogja tovább is kiadni az eddig részint kézírati kódexekben, részint szétszórtva, hozzájárulatlannal heverő adalékokat. — A nagy nyolczdrédében s díszes kiállításban 296 lapra terjedő kötet ára 2 ft 50 kr.

Jókai művei a külföldön. Louis Ulbach, Jókai „Zöld könyvé”-nek francia átdolgozója, az Association internationale litteraire-ben felolvasást tartott Jókairól, s igen melegen méltányolta regényeit. — Jókainak egy kisebb novelláját, „A pünkösdi királyt”, legközelebb közölte a „Néva” című szentpétervári orosz illusztrált ujság, és szerkesztője, ki megjegyzi, hogy Oroszországban Jókai olvasóinak száma egyre szaporodik, legközelebb arcképét s életrajzát igéri. — A jeles író spanyol és olasz tárgyú elbeszéléseiből a Rómában megjelenő „La lega della democrazia” című napilap tárczája egész cyclust közöl; a fordító Radó Antal fiatal író.

Humoriztikus könyvtár. Ezim alatt Dobrovsky és Franke kiadásában! esis regényfolyóirat indult meg, mely négy ives s 15 kros fizetekben, első sorban Kock Pál (Paul de Kock) *édelgetett* regényeit igéri adni s megkezdte az „Egy férj, ki ne jét keresi” című elég mulatságos, de nagyon sikamlós regényvel, mely épen nem tartozik a hirvenes (bár kissé már elavult) szerző jobb művei közé. A kiállítás, képek, papír — épen nem díszesek.

A szabadságvesztés-büntetésről, s különféle neinek végrehajtásáról, továbbá a pénzbüntetésről, tekintettel a magyar büntető törvénykönyvre s az igazságügyi miniszter utasításaira; világi és érdekes bírálatot írt *Taufier* Emil, a leopoldavi fegyintézet igazgatója. A füzet Tetey és társa bizománya után 60 kr-ért kapható.

A függetlenségi naptár 1881-re, melyet az orsz. függetlenségi kör megbízásából *Tórs* Kálmán szerkesztett, Kossuth és számos függetlenségi párti képviselő arcképével megjelent. Megrendelhető a Lég. rász. testvéreknél (Nádor-utca 7. sz.) Ára 50 kr., bérmentes és ajánlott küldéssel 65 kr.

A Petőfi-dalok, melyekhez Hubay Jenő írt zenét, s Táborosky és Parsch műkereskedése díszes illusztrációkkal ellátva adja ki, a tervezettnél terjedelmeseb lesz. 15 dal helyett ugyanis 18-at fog tartalmazni, és Zichy Mihály kitünő művésznök is készit bele három illusztrációt. A közönség tehát a legnépszerűbb magyar költő 18 dalát hazai művészeink által illusztrálva, s egy tehetséges fiatal zeneszerző által énekhangra zongorakísérettel ellátva 4 ft előfizetési díjért szeresheti meg. A mű teljes címe ez: *18 eredeti magyar dal Petőfi Sándor költeményeire.* Aggházy Gyula, Baditz Ottó, Ebner Lajos, Feszty Árpád, Greguss Imre, Greguss János, Gyulai László, Jankó János, Kacziány Ödön, Lotz Károly, Munkácsy Mihály, Spányi Béla, Szemlér Mihály, Tölgyessy Artúr, Vastagh György, Zichy Mihály eredeti rajzaival ellátva. Énekhangra zongorakísérettel szerző *Hubay Jenő.* Farnestettek Morelli Gusztávól. Fényképmatokat Divald Károly fényképezési és fénynyomdászati műterméből. A megrendelések *Táborosky és Parsch* nemzeti zeneműkereskedésébe (Budapest, IV. korona-utca 4. sz.) intézendők. Mai számunk mutatványt közöl a kiadásból, Greguss János illusztrációját a „Kél a hold” kezdetű költeményhez. A mű igen alkalmas karácsonyi és újévi ajándéknak.

Folyóiratok. A Kolozsvárt Brassai és Meltz kiadásában, s az utóbbinak szerkesztése alatt megjelenő „*Összehasonlító Irodalomtörténeti Lapok*” legújabb (októberi) két ives száma igen érdekes közleményeket ad. Első cikkében, Podhorszky Lajos, Párisban élő tudós polyglott nyelvészünk, német nyelven, az óriási és barlanglakó életét hasonlítva össze a keresztényekével. „Hyndectin” (Fiatall óriás) című becses ó-skót balladát közöl. Azután az észak-amerikai indiánok népköltészetéről megkezdett (angol nyelvű) közlemény van befejezve. A füzet legnagyobb cikke, az állandó rovatot képező *Petöfiana* cím alatti Petöfi azon drámai töredékét adja német fordításban, melyet lapunk közölt először. A szerkesztő, ki a közleményt tájékoztató előszóval vezeti be s jegyzetekkel kíséri, igen elismerőleg szól lapunkról a Petöfi-erlekyék fölmutatása s napvilágra hozatala körüli buzgalomról; bár itt-ott polemizál is egyes nézeteinkkel. A füzetet Symnickta (vegyesek) egy pár magyar népdal s egy új görög dal német fordítása és bibliográfia zárja be. Denique, e vegyes nyelvű, sajtóságos vállaat csak él s hasznosan dolgozik. Kívánnuk neki elterjedést, gyarapodást s minél nagyobb fölírágást. Havonként két (egy-egy

ives) szám jelenik meg, kis negyedrédben, szép sárgás papíron; s előfizetési ára egész évre (10 hónap) 6 ft; félévre (5 hónap) 3 ft. — Az „*Erdészeti Lapok*” novemberi füzetében a főbb közlemények: Az erdészeti házi iparról, Rónai Antalól. Erdők átalakításával összekötött fölújítási és mezőgazdasági műveletek, Fürster Péteről. A tölgyeserdő kérdésének tisztázásához, Kracsencsien Imrétől stb. — A *Kolozsvári* „Orvos-termesztéstudományi Értesítő” legújabb füzetében Abt Antal a resicai vas és aczélnek tágulási viszonyairól, Mártonfy Lajos, Primics György, Dadai Jenő pedig geologiai kirándulásokról és vizsgálódásokról írt közleményeket. — A „*Magyar Gea*” földrajzi és statisztikai havi folyóirat harmadik füzete az ó-budai ásításokról is ad egy cikket, fénynyomatu kép kíséretében; többi cikkei részben geografiá leírásokból és fejtegetésekből, részben a statisztikára vonatkozó közleményből s rövid könyvismertetésekből állnak.

Új zeneművek. *Táborosky és Parsch* zeneműkereskedésében megjelentek: 1. *4-ik magyar ábránd* legkedveltebb dalok felett, zongorára szerző Ábrányi Kornél. A csinos kiállítású füzet, mely Bartay Edének van barátság ajánlva. Ára 1 ft 50 kr. — 2. „*Tíz eredeti magyar dal*,” énekhangra zongorakísérettel szerző (s id. Ábrányi Kornélnak tisztelete jeléül ajánlotta) Volny József; Ára 1 ft 50 kr. — 3. „*P. Gyendai idyllek* magyar dalok felett” zongorára szerző Székely Imre; 2-ik füzete a fentebbi című zeneyklusnak, mely egy magyar és egy román dal felett íratott; Székely Imrénék ez 100-ik műve; gr. Zichy Gézának a zenede elnökének van ajánlva; ára egy füzetnek 3 ft.

Nemzeti színház. November 26-án került először színe a „*Váltó*” című ötfelvonásos színmű, melynek szerzője a nemzeti színház érdemes drámai színésze, *Bercsényi Béla*, ki „*Dormányi Kálmán*” színműve által már figyelmet keltett drámáiról tehetsége iránt. Új drámája pedig a haladás műve, mely szerkezeti és indoklási hibái mellett is tisztességes sikert aratott.

Bercsényi a pénz hatalmáról írta e színművet, melynek hőse egy ügyvéd: Kistelki Sándor, a ki aljas uszora által meggazdagodva, most fényes szerepet kíván játszani. Nejét is csak a pénz hatalma kényszerítette, hogy feleségül menjen hozzá, csak hogy kiszabadítsa apját a Kistelki által vetett kelepczéből. Kistelki állagságot eléggé ismerik, de mivel sok család vagyoni sorsát tartja kezében, a tisztesség látszatában meghagyják, sőt még a mágmas kaszinó tagjai közé is bejut. Andorlaki képviselő áll utjában, s ez akarja megsemmisíteni. Az ő eszköze a váltó, s ez elég hatékony eszköz a mai társadalomban. Andorlaki neve is alálkerül egy váltónak, melyvel Kistelki b.csületétől is meg akarja fosztani, oly módon hamisítva a váltón aláírásokat, melyekért a törvényszék ugyan nehezen mondaná váltóhamisítónak Andorlakit, de mert a szerző így akarja, hasznaltna volna vitakozni. Megjegyzendő, hogy Andorlaki az a férfi, kibe Kisteleki neje még leánykorában szerelmes volt, de nem lehettek egymásé. Kistelki özáljai végre is nem sikerülnek. Egyik estélyen egy öngyilkos hivatalnok özvegye tör be, megátokozza, s a fényes társaság azt is megtudja, hogy Kistelki a neje nevében uszoráskodik, a miről azonban a nő mitsem tud (és ez elég valószínű). de azért Andorlaki elhiszi. A szövényes, számos epizódból álló mese folyását nem lehet röviden vázolni. A vége az, hogy Kistelkit mindjártban sarokba szorítják azok, kiket megrontott. Az egyikőt, bizonyos Kevétől (a kinek váltóhamisítási titkát Kistelki saját javára használja föl) már ugy akar megszabadulni, hogy ráll, de utóljára is a fegyvert maga ellen kell fordítania, s mint öngyilkos nyeri el büntetését. E színmű tárgya korszerű, egyes jeleneteiben hatásos, de folyásában oly széles, hogy eselvénye főirányának el-el kell veszni a szem elől, s azután bukkan elő ismét, mikor mellékes események hatása már csorbitotta iránta az érdekeltséget. Az életgazság rovására is fordulnak elő valószínűtlenségek s oly alakok, melyek ha a szerző intenciója nélkül cselekedhetnének, bizonyára nem azt tennék, a mit a színműben tesznek. Igen sikerültek a párbeszédnek, melyek általában magvasak és gyakran élvezetes. A darabban sok szereplő fordul elő, annyit, hogy a második előadásakor minden feltűnő hiány nélkül ki lehetett hagyni két szerepet, a mi által a darab tetemesen megrövidült.

Az előadás kitünő volt, s *Nádayt* (Kistelki), *Nagy Imrét* (Andorlaki), *Prielle* Korneliát, *Helvey* Laurát (Kistelki neje), *Szathmáryt*, *Jászay* Marijt, *Ujházyt*, *Vizváryt*, s a többi kisebb szereplőket is mind megillotta a dícséret. Egy kis leánya is fordul elő a darabban, melyet *Csapó* Ilona egyenes és kellemesen ábrázolt és szintén kapott tapsokat. A szerzőnek a felvázolás után jutott ki a tapsból.

„**A névtelen hősök.**” *Erkel* Ferenc új operája november 30-án került előadásra a nemzeti színházban. Az érdeklődés nagy volt, s a jegyeket már jó előre elkapkodták. A nagyrédmű zeneköltő ez ope-

rájában is teljesen hí maradt eredeti irányához: a magyar zene fejlesztéséhez a dalmi stílyjében. Magyar operát írt, még pedig ezuttal kiválólag népies elemek fölhasználásával, mert a „*Névtelen hősök*” szövege is egészen népies, s a népszimfónvek talaján mozog. A szöveg a korán elhunyt Tóth Ede utolsó műve, ki a népszimfónvekben oly sikereket vívott ki. De e szöveg nincs az operák színvonalán, melyhez több ábrándosság, több idealizmus szükséges, mert a zene csak így viszhangzik, és így hat egész erejével. Az oly reális festett alakok, mint a vén szerelmes Csipkés, vagy Iczig honvéd a zene keretében kirivók.

A „*Névtelen hősök*” czime daczára, meglehetősen csondes epizód a nagy szabadságharcból, egyszerű falusi idyll, melyben a harc eseményeinek csak fuvalata érzik, s látványos tarkasága tárul föl. Az „*Ilka*” című opera világa kerül elő benne ismét, csak hogy itt nem a francia az ellenség. Nehány névtelen hős fegyvert ragad, a haza védelmére siet. Ilyen névtelen hős Andorfi Elek is, a református segéd-lelkész, ki kedvesétől Ilonától búcsút véve, szintén elmegy a honvédekkel; de Ilona honvédruhában fölkeresésére indul, a táborban találkozik s összeszeletti őket. Majd visszatérnek s boldog egybekelésök bekíti ki a kiállott szenvedéseket. De fegyvert fog Iczig zsidó is, ő vezeti a táborba Ilonát; honvédekhez csatlakozik Parasznay az öreg falusi lelkész is. Az opera e rövid eseményét sok változatos epizód élénkíti; a taborzás, takarodó, ébresztő, tábori élet, hadgyakorlat, eleven tánczok, markotányosok, egyenruhás honvédek bevonulása s a népies élet számos alakja és mozzanata tárul szemünk elé. Egyik hiánya a szövegnek a hosszadalmasság is. A sok epizód egymást éri és zavarta a figyelmet.

A szöveg nem valami arányos követelésekkel áll elő majd a csárdás-zene, majd lyrai részek, komikai festések, majd pathetikus zene iránt. A zene folyásának minduntalan meg kell szakadnia, s a styl ingadozik a népies, a komikum és a pathosz közt. Tudvalévó, hogy Erkel legothonosabb a pathetikus zenében; ezekben alkotta eddig a legszebbeket, ezek sikerültek itt is legjobban. A zenekar szereplése a legteljesebb, a hangszereles valóban mesteri elejétől végig. A kardalok, minők az indulók, az első felvonás verbunkosa, a takarodó, az utolsó felvonásban a templomi zsoltár, teljes erőben mutatják be az agg zeneköltőt. Az első felvonásban Elek és Ilona dalai, a másodikban Ilona gyönyörű románca, a harmadik felvonás zenei változatossága s a negyedik idylli zene-festése: ezek mind becses és hatásos részek. A közönség sokat tapsolt, a zeneköltőt minden felvonás után kihívta. Nagy riadal fogadta a régi honvédegyenruhában megjelenő csoportokat. A ballet is honvédeknek van öltözve, hadgyakorlatokat tart és sortízt ad.

A szereplők közt legkiválóbb dícséret illeti *Nádayt* (Ilon), ki bensőséggel, szabatosan énekel, s a honvéd ruhát is delin viselte. *Perotti* (Elek) éneke mellett a szöveg tiszta kijetéseiért is dícsérni való. *Szathmáry* Emma jórészt ábrázolási Siskánaknak. Csipkés komikus szerepében *Köszegyháznak* nem a leg-haladatosabb szerep jutott; *Pauli* az Iczig szerepében a zsidós kiejtéssel természetesen nem sokat mulatathatótt, mert énekelnie kellett, mint alárkinek. *Odry* (a lelkész) az opera legszolidabb közre. mtködoje. A zenekar *Erkel* Sándor vezetése alatt kitünően működött.

Erkel Ferencet új operája előadásának napján az országos zeneakadémia növendékei egy szép albummal (melyben a növendékek arcképe van) s díszes dobányszó-készlettel lepték meg. Ezeket Nobl Irén és Voigt Gizella kisasszonyok nyújtották át, s Rausch Károly üdvözölte meleg szavakkal. Hir szerint a tudományos akadémia és a budapesti egyetem is kitüntetésekben szándékozik részesíteni az agg zeneköltőt. Az egyetemen zenetudományi és szépirodasági disztudorságra fogják ajánlani, az akadémiában pedig belső tagságra.

Közintézetek, egyletek.

A magyar tud. akadémia nov 29-iki ülésén *Simonyi Zsigmond* levelező tag tartotta székfoglaló értekezését „A szavak jelentéséről”, mely igen érdekes nyelv-bölcsészeti fejtegetés és élénk tetszésben részesült. Az értekezésben a jelentéstannal foglalkozik, s előadásának elején az e téren eddig történt kísérletekről szól. A németeknél Reising az első, a ki a jelentéstannra figyelmettetett, utána Haase, Schleicher, Lazarus és Steintal bonczolták

napi lappal. A gazdasági érdekek képviseltetésére egy napi lap kívánatosnak mutatkozik, s a Dapsy László által jól szerkesztett „Magyar Föld” is megérdemelne az egyleti támogatást. Ez ügy elintézésére bizottságot küldtek ki a második irodalmi kérdés az volt, hogy Lyka Döme földbirtokos ezer frankot ajánlván föl aranyban egy gazdasági szakmunka jutalmazására, a jutalmazott mű tulajdonjogát az egyesületnek engedte át, de az egylet, az adományozó beleegyezésével, azt határozta, hogy az író javára lemond a tulajdonjogról.

Az iparegylet nagylelkű *alaptványt* kapott özv. *Nadányi Albert*-né, szül. Olasz Ceczilia urhölgytől. Lányfalvi villáját, két szőlőjét és hat hold földjét (összesen haterz forint érték), adományozta az iparegyletnek oly czéllal, hogy annak jövedelméből ipari czélokot mozditson elő s ha lehet, a villában kézműipar-telepet létesítsen, a környék lakosságát ipari munkásságra buzdítva.

Mi ujság?

Unnepély Aicsuthon. József főherczeg házi kápolnáját nov. 27-én szentelte föl Paueer János székesfehérvári püspök, ki Kruesz Kriszostom pannonhalmi főapáttal és Pellet Ödön székesfehérvári kanonokkal érkezett meg Aicsuthra, a hol József főherczeg személyesen fogadta őket. A kápolna felszentelése a főpapok megérkezése után azonnal végbement. Klotild főherczegnő betegsége miatt nem lehetett jelen az unnepegyen; jelen voltak azonban Koburg herczegnő, Graif altábornagy és Nyáry br. tábornok, az urodalmi tisztség. A kápolna megáldása után a főherczegnő díszbeöltözött a vendégek tisztelésére.

A horvátok javára. A földrengés által károsultak segélyezésére a nemzeti színház tagjai decz. 7-én a népszínházban tartanak előadást. Csiky Gergelynek „*Mukányi*” című vígjátékát adják elő; a belépti díjak a rendesnél csak kevéssel lesznek nagyobbak. E hó 16-án pedig nagy *magyar-horvát hangverseny* lesz az „Európa” szálloda termében, táncvizsgálommal egybekötve. Részt vesz a hangversenyben a zágrábi nemzeti színház első énekesnője Prykrl Marica kisasszony is az ottani dalárda több tagjával. Érdekes pontját képezi a műsornak Zajcz Iván a „Zrinyi Miklós” című horvát dalni szerzője és a zágrábi nemzeti opera igazgatója által különösen e czélra alkalmából szervezett „földrengés” című kardala, mely a földrengést utánozza, és melyet teljes zenekari kíséret mellett a horvát ifjúságból alakult férfiar ad elő. A rendező bizottság dr. Herich Károly miniszteri osztálytanácsos elnöksége alatt tisztviselőkből és egyetemi polgárokból alakult.

A zágrábi földrengés központja. Nagy Tamás hődmezővársárhelyi tanár, ki előbb az ó-gyallai csilagvizsgáló intézetben asszisztens volt, s jelenleg Zágrábnak van, egyik ottani lapban írja:

„A földrengés hí leírására okvetlenül szükséges ama központot föltalálni, a melyből a földhullámok sugárszerűen elterjednek. A központból fölfelé lökő, meggyelvezt „központ” lökés hatását szükséges megállapítani. Azt hiszem, e központot fölfedeztem. A katasztrófa kezdetén nem voltam a városban, s így észleletem csak a későbbi tünényekre vonatkozhatnak. Midőn az épületek repedéseit vizsgálgtam, különösen az a körülmény tűnt föl, hogy a repedések legtöbb esetben fölülről fölfelé történtek, azaz felső részüik szelebebb s lefelé mindinkább szűkülnek s végre mint a fa gyökerei, számos vékony hasadéksokba mennek át. Ily repedésekből bizottsággal hullámszerű földrengésre következtethetni A többi épületek repedéseitől eltérőleg azonban egy oly repedés is van, mely egy földszinti épületben a fundamentumtól kiindulva egész az ereszig terjed, itt tehát egy fölfelé ható erő működött. Ez épület egy kápolnával összeköttetésben szemközti áll a káptalani népiszkolával. Itt kellett lenni a központnak.”

Megemlítjük itt, hogy dr. *Falb* hies geolognak Bécsben a zágrábi földrengésről tartott felolvasása nagy nyugtalanságot keltett, mert Falb — ki a földrengés elméletében tekintély — egész határozottan azt mondta, hogy december elején, azután 16-án és 31-én megint erősebb lökéseket lehet várni.

A horvátországi földrengés még nem szűnt meg. Mint Zágrábból írják, az oda közel eső Szent-Simon nevű hegyi faluból az a jelentés jött, hogy a rengések újra meg újra ismétlődnek, s a hegyek közt földalatti morajt lehet hallani. Zágrábból tehát többen

kimentek, s ott Jacies plebános is megerősítette a falusiak elbeszélését. E hó 1-én esti 6 óra 5 perczkor a látogatók hatalmas robajt hallottak, mint mikor vasuti vonat halad alagutban. A robaj 3 másodperczig tartott; a zágrábi hegyeségből hallatszott tisztán, kivehetőleg északról dél felé. Rázkódást azonban nem éreztek. Hasonló tünényét észleltek Remetén is Zágráb mellett. A főispán és Vukatinovics természetéből a hegyeségek hosszabb ideig figyelmeket tettek s konstatalták, hogy a föld mozgása most is folyton tart.

Újabb földrengések. Nov. 28-án reggel 7 és fél órákor a pestmegyei *csengődi* pusztán gyöngye s félóra múlva ismétlődő földingást éreztek. Máramaromgyéből is jelentik hogy a M.-Szigettről felóra járányira levő Grödel-féle gőzfűtőházban szintén éreztek e napon földrengést, melyet menydörgésszerű moraj kísért, de itt a tünény hajnali 3 és fél órákor jelentkezett.

Nap- és holdfogyatkozás. E hó 2-án részleges napfogyatkozás volt, de csak a déli sarktereng környékén lehetett látni. E hó 31-én ismét lesz részleges napfogyatkozás, melyet mi is láthatunk. Kezdeté délután 3 óra 36 perczkor délután, vége 4 óra 34 perczkor, s a nap tányérának kilenczdrésze homályosul el. E hó 16-án pedig teljes holdfogyatkozás lesz, de kezdetét mi nem láthatjuk. A fogyatkozás kezdete budapesti időszámítás szerint délután 3 óra 1 perczkor; a teljes elsötétülés 4 óra 10 perczkor áll be, s vége 6 óra 49 perczkor. A hold 4 óra 58 perczkor kelvén föl, már a holdat félig ismét világosan láthatjuk, miután a fogyatkozás közepe 4 óra 55 perczor esik. E fogyatkozás az 1862. évi decz. 6-iki holdfogyatkozásnak leendő visszatérése. Bár a napfogyatkozások sokkal nagyobb mérvben jönnek elő mint a holdfogyatkozások (igy a 18 évi egyklubban előforduló 70 fogyatkozás közül a holdra 29, a napra pedig 41 fogyatkozás esik), mégis minthogy a tömeg arányánál fogva a napfogyatkozások a földnek csak kisebb területeire szorítkoznak, egy és ugyanazon helyeken a napfogyatkozások igen ritkák, igy Londonban az 1715-iki fogyatkozás óta még nem láttak ily tünényét. Teljes napfogyatkozás Párisban a 17-ik században csak egy volt 1654-ben, a 18-ik században szintén csak egy 1724-ben, a 19. században egy sem volt s nem is lesz. Nálunk különösen szép teljes napfogyatkozás fog beállani 1887. évi augusztus 19-én, melynek egész lefolyása kizárólag Magyar- és Oroszországra szorítkozik.

Diszpolgárral választotta szülővárosa, Munkács képviselőtestülete *Munkácsy* Mihályt, a mi öröndetes jelensége a művészet iránti elismerésnek.

Halálozások.

TOMPA MIHÁLY ÖZVEGYE, szül. Soldos Emilia, elhunyt Putnokon 51 éves korában. A korszorus költő a legzavartalanabb családi életet osztá meg e derék nővel, ki egyszerű háziás ércnyek és nemes szív ékesítette, s ki özvegyesége tizenkét évét a legmelyebb visszavonulásban tölté, sokszor fölkeresve és virágokkal beültette a hamvai sírt. Az írói segélyegylet gondoskodott, hogy szükség ne háborítsa csondes elvonulását. A haláláról kiadott gyászjelentés így szól:

„Soldos Amália, özv. Léway Miklósné és leánya Lévai Irén özv. Csizy Jánosné, — továbbá Soldos Eleonóra, özv. Lossonecz Bertalané és fia Lossonecz Kálmán nejevel Somoskeőy Irénnel és gyermekeivel együtt, fájdalommal szívvel jelentik forrón szeretett testvérök s illetőleg nagyménjöknek, SOLDOS EMILIA, özv. TOMPA MIHÁLYNÉNAK, f. hó 29-én reggeli 4 órákor, életének 51-dik évében, rövid szenvedés után tüdősérlühüdben történt gyászos kimulását. A boldogult hült tetemei lakhelyén, Putnokon, a helyi v. vallás szertartása szerint f. évi december hó 1-én d. e 10 órákor tartandó gyászszertélet után fognak ugyanaz nap déltánján a hamvai sírbaoltban, hön szeretett férje mellé örök nyugalomra tetetni. Putnok, 1880. november hó 29-én. Áldás és béke legyen hamvai fölött!”

BODOLA János nyugalmazott törvényszéki elnök elhunyt Déván. Legidőse fia volt Z. Bodola Ferencz kétédi ev. ref. esperesnek; tanulmányait a n-enyedi főiskolában végezte és a marosvásárhelyi táblánál kanczellistásokodott. 1840-ben Hunyadmegyében Déván telepedett meg, honnan még a 48—49-iki események alatt és az oláhász betörésekor sem távozott el. Ő is, a csak kevéssel előtte átazenderült Mihályi Károly dalárdájához tartozott, együtt barlangolták be Erdélyt mint *diák trombadalozókat*; és a *négyes* dalok, kettejökön kívül még Schilling Károly s Derzi János, Erdély több nevezetes s előkelő fiának ravatala fölött zengé el búcsú-szavát. Most már mind a négyen átköltöztek „egy szebb életre”! Legyen béke és áldás poraikon!

KÉLER ILONA, a kolozsvári nemzeti színház jeles tehetségű drámai színésznője, meghalt alig 20

éves korában. A ronesól torokbaj vetett véget virul és a legszebb művészi jövőt ígérő életének. A kolozsvári közönség igen szeretete, s temetésén a részvét a legteljesebb mérvben nyilvánult. Szülői (atyja a budapesti nemzeti színház pénztárnoka) leányuk holttestét a fővárosba akarták felhozni, de ragályos betegségben hunyván el, a hatóság nem engedte meg.

Elhunytak meg a közelebbi napok alatt: SZÉHER ÁRPÁD mérnök, Széher Mihály tekintélyes fővárosi ügyvéd 26 éves fia, ki az irodalom terén is figyelmet keltett tehetsége iránt Szalóki Sz. A. név alatt írt egy-két beszélyével. — BAGOSSY SÁNDOR, Krasznamegyének öt országgyűlésen (1832-től 61-ig) volt követé, szilárd jellemű férfi, 73 éves korában a szilágymegyei Ákosfalván. — BIRÓ URAY ANDRÁS, szatmármezei birtokos s egykori alispán, szélhűdés következtében Debreczenben, épen mikor Budapestre volt utazandó. — IEMÁNDY BENEDEK, földbirtokos, szigetvári szolgabíró, kit Boldogasszonyfán nagy részvét közt temettek el. — JOANNOVICS LÁZAR, a közoktatásügyi miniszteriumban titkár, 36 éves korában. — PRIELLE SÁNDOR honvédőrnagy, s a kolozsvári társas körök szívesen látott tagja. — B. NEUBORN SÁNDOR, bádeni születésű volt osztrák tiszt, ki átlépett a magyar honvédséghez és vitézil végigküzdötte szabadságharcunkat, a Vay-féle golpói birtokon. — KARAGYI SÁNDOR, N. Várd egyik legvagyonosabb polgára. — PAPP DÁVID szombathelyi kath. iskolabeli hitelemző 31 éves korában, ki a «Vasmezei Közlöny»-be is több cikket írt. — ULLMANN MIKLÓS székesfehérvári nyugalmazott városi tanácsos, 50 éves korában. — LÁRY FERENCZ másodikjegyző Szegszárdon. — SAMUEL MÁRTON, budapesti érdemes polgár. — HEID ALajos faddi tanító 30 éves korában. — SZABÓ KÁROLY ügyvéd Tokajban. — GYULAY KÁROLY veterán ügyvéd Krasznán.

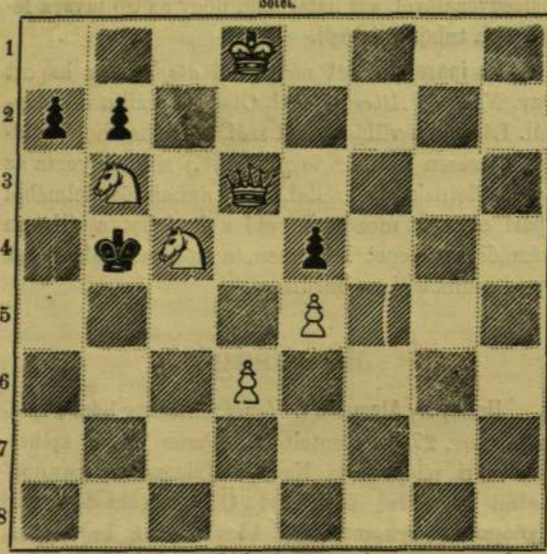
MATJÉNYI FLÓRIANNÉ szül. Kállay Johanna, Tóth Kálmán jeles írók anyósa, 77 éves korában a budai császárfürdőben. — KESMÁRKY GÁBORNÉ szül. Anyos Mária 86 éves korában Veszprémben. — ÖZV. LIMBECK ANFALNE szül. Schaffroth Amália 80 éves korában Aradon; ugyanott SCHOFF NÁNDORNÉ szül. Horváth Emilia, 28 éves korában. — BUBIÁN JÁNOSNÉ szül. Mitrovics Hermin, 46 éves korában Budapestben. — MIRTH IRMA, Mirth Antalnak a budapesti kir. ítélőtábla bírójának 17 éves leánya. — KOSCH KÁROLYNÉ szül. Bányai Katalin, 42 éves korában Kolozsvárról. — ÖZV. FÖLDVÁRY GYÜGYNÉ szül. Scharinger Zsófia 81 éves korában Budapestben. — ANWANDER SÁNDORNÉ szül. Henz Etel 44 éves korában Székesfehérváron. — HAJDU JÓZSEFNÉ szül. Kun Judit 56 éves korában Budapestben.

ÖZV. CSACSKOVICS JÓZSEFNÉ szül. Schmiddegrófnó Zágrában. — OSZTROVSKY JÓZSEFNÉ szül. Paláshy Leopoldina, legfőbb ítélőszéki bíró neje, 34 éves korában Budapestben.

SAKKJÁTÉK.

1096-dik számú feladvány Gottschall R.-től.

A legújabb amerikai feladványtörőn első díjat nyert feladvány.

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 1091. sz. feladvány megfejtése.

Dubbe F.-től.

Megejtés.

- Világos. sakk.
1. Bb4-e4: h6-g5:
 2. Bb4-e4: Kd5-e4:(a)
 3. Kf7-e6: t. sz.
 4. Fd4-b6 matt.
- sakk.
1. Kd5-e4:
 2. Kf7-e6: t. sz.
 3. Kf7-e6: t. sz.
 4. Fd4-f2 matt.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben Fülöp 16szel. Sárospatakon Göröcz Károly. Debreczenben Zagya Imre. Nagy-Dobronyban Németh Péter. Budapestben K. J. és F. H. A pesti sakk-kör.

Szerkesztői mondanivaló.

B. G. E. G. és magyar Anakreona — nem érdekelten dolgoztak: de lapunk körét mégis túl lépne ily tisztán irodalomtörténeti érdeklődés, mely még sem elég fontos arra, hogy nem irodalomtörténeti szak-közönyben részletesen vitatassák. Kitérő iróktól és irókról min' en kis apróság érdekel mindenkit. De másod-harmadren-üi irók elfeledett művei fölélesztése csak a szakembereket érdekelheti. Ezeket csakugyan érlelhetni is; s azért a cikkeket, szakközönyben, pl. a «Fizyelő»-ben, mely E. G-lyel egy is sokat foglalkozott, ki lehetne adni. E végből a kéziratos pár hetig rendelkezésére tartjuk.

Rövid időn. Fial leánytól, mert látszik, hogy az írta, meglepő verselési gyakorlatosságra mutat; érzései is, bár kissé túlságosak, de bensőség s költészet híjjával nincsenek. Ezt most félre tesszük. Ha még mást küld, összehasonlítjuk vele; s talán «rövid időn» lesz alkalomunk közölni is valamit.

Tartalom.

Szöveg: Pestalozzi a gyermekek közt. — Boldog s... (Költemény.) Sipos Somatól. — A festsékről. (Költemény.) Besenyey Ferenczről. — A kereszt. II. — Szerb író Petőfőről. — A gözház. Verne Gyula regénye. — Az elítelt nihilisták. — Egyveleg. — Szerelmé vándorai. Petőfi költeménye. — A zágrábi földrengés. Adorjan Sándortól. — Portyázás a tengeren. — Az udvar társalgási nyelve vegyes királyaink alatt. II. Kezdegyártó Betától. — Irodalom és művészet. — Közintézetek és egyletek. — Mi újság? — Halálhírek. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakk-játék. — Heti naptár.

Köpek: Pestalozzi a gyermekek közt. Grob K. festménye után. — Az albán partokról. Portyázás a tengeren. — Misa a szabad ég alatt a zágrábi Jelasic-téren, 1880. nov. 19-án. — A földrengés pusztítása Zágrában (9 kép). — A gözház. — Elítelt nihilisták: Nathasson Olga, Grjasnova Mária, Figner Eugenia, Ivanova Zsófia, dr. Weimar, Papov Mihály, Sirjajev István, Kvjatkovskij Sándor arcképe.

Hold változásai. Holdtölte 16-án 4 óra 52 percz. este nálunk is látható teljes holdfogyatkozás.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-ter 6. sz.)

HETI NAPTÁR. Decz. hó.

Nap	Katholikus és protestans	Görög-Orosz	Izraelita
5V C 2 Placidus vt. C 2 Szeraf. A.	23 E 24 Amphil. 3 Kan.-I. v.		
6H Miklós pisp. Miklós	24 Katal. sz. vt. 4 Efraim		
7K Ámbrosz egyh. Ágaton	25 Kelemen p. 5.		
8S Bold. assz. fog. B. assz. fog.	26 Oszlopál. Al. 6 Eleázár		
9C Leokád. sziz vt. Jókám	27 Perzs. Jak. 7 Eliazár		
10P Melkád. p. Jud. Judit	28 Uj István 8 B. a. t. l.		
11S Damáz pápa Damáz	29 Paramon 9 S. Vaj.		

A magyar-francia biztosító részvény-társaság,

melynek

20 millió frankot, azaz 8 millió arany forintot

10 millió frank, azaz 4 millió arany forint

készpénzben befizetett s részint magyar állami értékpapirokban, részint a főváros első rendű pénzügyintézetinél helyeztetett el, — mind igazgatósági székhelyen Budapestben, mind az ország különböző pontjain allított vezér- és főügynökségei által már megkezdé működését és

- a) tűzves és robbanás által okozott károk ellen ingó és ingatlan tárgyakat;
- b) jégkár ellen minden mezőgazdasági terményt,
- c) szállítványi károk ellen szárazon és vizen szállított javakat,
- d) az ember életére minden ismert módozat szerint.

A társaság rendkívüli nagyságu alaptökeje, melyet működésének mindjárt kezdetén a biztosító közönségnek garanciakepen nyujt. kezesség arra nézve, hogy általa az előforduló károk a leggyorsabban és méltányosabban fognak rendeztetni és kifizettetni. Másrészlről a társaság az iránta már is minden oldalról nyilvánuló bizalmat, valamint eddig tanusított rokonszenvet az által is fogja igazolni, hogy díjszámításainál a közönséget mindazon kedvezményekben részesiteti, melyeket egy solid alapon működő társaság biztosító feleinek nyujtani képes.

Biztosítási ajánlatok benyujthatók s minden irányban bővebb felvilágosítások nyerhetők ugy az igazgatósági központ (Budapest, IV. ker. Városházter 1. szám) mind a budapesti főügynökségnél (V. ker. Maria-Valeria utca 14. sz.) és a vidéki vezér- és főügynökségeknél valamint az ország nevezetesebb helyein már felallított kerületi ügynökségeknél. Budapest, 1880. január 10-én. Az igazgatóság.

Karácsonyi és ujévi ajándékok.

A legzeleszerűbb és legolesőbb karácsonyi és ujévi ajándékok, kizárólagosan — kaphatók:

Schiller L.,

Sz.-Fehérvárott a „szép menyasszonyhoz“ első és legnagyobb vászon- divat- és kész fehérmű EXPORT üzlet, Magyarország területén.

A bekövetkező ünnepek alkalmával a szokásos ajándék osztások megkönnyítése végett,

tekintve az idei rossz pénzviszonyokat, az alant felsorolt tárgyakat mesés oleo- áron becsátom a t. közönség részére

Az alant elsortolt jegyzéket különös figyelmébe ajánlom, minden egyes tisztelt veivének, különösen pedig egyveteknek, kik a zord idő beálltával jótékonykedő vásárlásokat szándékoznak tenni.

Kiváló tisztelttel SCHILLER L. Sz.-Fehérvárott.

Vidéki megrendelések azonnal és legpontosabban eszközöltetnek. Kérem a címzet és utolsó postát a legérthetőben kiírni. Kérem a t. közönséget bevásárlásait nálam eszközölni, mert ily potom ároni eladás csak ideig tarthat. — Csomagolások ingyen. 6118

Legalkalmasabb karácsonyi és ujévi ajándékok!

Arjegyzék.

10000 db jó mosású creton vagy szatén fejkendő	13	1 ruha 10 rft jó min. jó m. creton most csak 1.30	1 ruha 10 rft jó m. es. oxfl. most csak 1.30
10000 db toll fejkendő	13	1 ruha 10 rft jó m. szatén v. barong most csak 1.50	1 ruha 10 rft legfin. huzal creton most csak 1.50
10000 db fin. csomós legye len.	13	1 ruha 10 rft legfinomabb kamgarn most csak 2.-	1 ruha 10 rft flanel azelőtt 6 rft most csak 2.20
8000 db %/8 nye. be lini kendő	25	1 ruha 10 rft legfin. szatén madap. most csak 2.20	1 ruha 10 rft kock. lástare v. vel. most csak 2.20
10000 pár kötött finisch harsnya uraknak	12	6 db tista, fal. francia battiaz. most csak -30	6 db fin. fehér fölézéma zsebkendő most csak -46
5000 db fin. francia legye len.	25	6 db tista, fal. francia battiaz. most csak -30	6 db fin. fehér fölézéma zsebkendő most csak -46
5000 pár gyarnk harsnya	9	6 db fin. fehér fölézéma zsebkendő most csak -46	6 db finom fehér battiaz zsebkendő szines széllel most csak -44
500 db legn. uatzo plaid (nékülözhetlen minden utazónak)	8.95	4.35	6 db valódi rumburgi vászon zsebkendő szines széllel most csak -98
300 db legn. himalaja uatzo plaid (hasznos minden háztartásban ezélt pária 18.75 5.75			6 db angol ezéma zsebkendő szines széllel azelőtt 3 rft 80 most csak 1.25
3000 db fin. francia legye len.	9		6 db valódi rumburgi vászon zsebkendő szines széllel azelőtt 3 rft 50 most csak 1.45
10000 db tista szalem női nyakk. most csak -10			
3000 rft % szales fekete termo most csak -58			

Rendelvényeknél két forintig kérem az összeget postai utalványal beküldeni.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (Egyetem-utca 4-ik szám) megjelen minden könyvárusnál kapható:

Protestans új képes naptár

1881-ik évre. Szerkesztette DÚZS SANDOR.

XXVII. évfolyam. Ara 50 krajczár.

TARTALMA: Naptári rész. — Bélyegokről. — Fabiny Teofil. (Arcképpel). — Könyves Tóth Kálmán. A káplán bibliája. (Bélyeg). — Tarsay Lajos. (Arcképpel). — A pápai reformatus főiskola. (Képpel). — Kérdés Sándor. Temetőben. — Az igaz József. (Holand beszély Emmertől). — Dr. Csiky Kálmán. Kerkapoly Károly. (Arcképpel). — Rüh Hood Tamásról. Ford. Faluhelyi Gábor. — Hovs Julis. — Dúzs Sándor. Bertier Eugén. (Arcképpel). — Somogyi Rudolf. A mi egészségünk. — Börzöli Gábor. Kő és virág. — Az okos bíró. — Protestans egyházi tisztá czimtar. — Országos vásárok. — Hirdetések.

Az őszi idényre!!

PHILIPSBORN M.

nyakkendő és mellfűző gyára Budapestben, (ezelőtt sugáruti-bazár) most sugárút 59. szám, a gyár-utca sarkán, Karpeles-féle palota, ajánl

Nyakkendőket legújabb minden képzeltet mintában. Cachenezeket kitűnő minőségben, legújabb színek, minden nagyságban selyem nyakkendők hűlyek és trak számár. Echarpesek és női nyakkendőket dúz választékban, legfinomabb szövött és kézzel himzett tárgyakban, valódi indiai selyemből espkével és nélkül. Mellfűzőket párisi minta, különös izléses kiállítású és minden testre jól felelők.

Valamin eddig nyakkendő javítások is eszközöltetnek és minden régi nyakkendő egy csekélységért újja alakították tovább szövetek, nyakkendő készítésére elfogadtatnak és munka jutányosan számítatik. Mellfűzők javítottak és tisztítottak és visszanyerik ismét az új alakot. Nagy választék valódi francia és angol nyakkendő zövelekben, minden alakú nyakkendő egy negyed óra alatt elkészítetik.

Kivonat az őszi idényre szabott árjegyzékből. — Nyakravatók.

1 db regatta fekete finom atlasz és ripsz 20 kr.	1 db regatta, szines minden képzeltet mintá tálban, sott, török vagy sport mintára II-50 kr.
1 db regatta legfinomabb fail és atlasz 80 kr.	1 db regatta, igen elegans I. 80 kr.
1 db regatta szines minden képzeltet mintá tálban, sott, török vagy sport mintában. 1 db bokréta nyakrészszel vagy anélkül 5 krtól 25 kr.	

Igen figyelemreméltó uraknak legújabb találmányom, 10 db nyakkendő egybefoglalva 1 rft 50 kr., egész egyszerű gépezet nélkül, kérendő vagy megrendelendő octogon nyakkendő.

Mellfűzők.

1 db mellfűző angol drell fehér vagy vörösen ki- 2.-	1 db páncélt mellfűző I. finom szaténból 2.-
1 db mellfűző 45	1 db páncélt mellfűző I. karostartó . . . 2.50
1 db mellfűző 80	1 db páncélt mellfűző I. egészes mellfűző . . . 3.50
1 db mellfűző francia drellből elegans . . . 1.20	1 db páncélt mellfűző I. 36 cm. hosszú . . . 2.50
1 db mellfűző francia szaténból, elegans, 30 cm. hosszu 1.50	1 db páncélt mellfűző I. finom fehér szaténból 42 ezvikliből . . . 3.50
1 db páncélt mellfűző kanál-zárral 34 cm. hosszu finom drellből 1.-	Továbbá angol börből atlasz Grosgrainből 4 krtól 20 krtig.
1 db páncélt mellfűző I. drellből kanál-zárral 1.50	

Ingek.

1 db III. oxford-ing gallér és közelével . . . 1.20	1 db II. chiffon-ing 1.20
1 db I. oxford-ing gallér és közelével . . . 1.50	1 db I. chiffon-ing a legfinomabbik . . . 1.80
1 db III. chiffon-ing fehér 1.20	1 db angol flanel ing 1.20

Legfinomabb minőségű gallérok és közelék olcsón. Mellfűző megrendeléséknél csak a derék bősége szükséges. Ingek megrendelésénél csak a nyakbőség nevezendő meg. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek utánvét mellett. — Szétküldés naponta 3-szor.

150.000 frt!

A magyar nyeresemény sorsjegyek legközelebbi húzása már december 15-én lesz! Szerencse-Igérvényeket 3 rft 50-ért postafordítással küld a vidékre is!

SVARCO FRIDERIKA
valódi angol a francia illatszerek és pipar-csikók raktára
BUDAPEST, Városházter 9. sz. HARRIS-BAZAR.
Arjegyzékek bárhova ingyen és bérmentve!

Országserzte már általánosan ismeretes és közkedvelté vált, mint legkellemesebb s legkitűnőbb gyógyhatásúnak bizonyított és elismert, különösen pedig a gyomor és az onnan származó bajok el-, a nevezetesen. Az idült gyomor- és bélhurut, gyenge emésztés, rossz étvágy, savanyu felbőfős, nagymérvű elnyalkódás, görösös fulladó gégehurut, nehéz lélegzés, rekedtség, a nőknél előforduló hysterikus fejfájás és szívszorogatás, az aranyér és májbajban szenvedőknel stb. legkikeresebben használt; — valamint a székesfehérvári országos kiállításán is a gyógyszerész vegyészeti és gyógyászati téren tanusított haladásért érdem-éremmel, dícsértől elismerő oklevéllel kitüntetett lett

FÁCZÁNYI-féle 6074
édes mustár

legfrissebb minőségben kapható, valamint a feltaláló s készítő FácZányi Armin gyógyszer-résznel Budapest, X. ker. Kőbányán, ugy a főváros és vidéki legtöbb gyógyszerész és nevezetesebb fűsz-kereskedő uraknál. Ara: egy nagy üveg 1 rft. — kis üveg 50 kr. — A posta szállítási nagyobb költségek megkímélése végett, két nagy avagy négy kis üvegnél kevesebb nem szállítatik. — Raktárak a nagy közönség érdekében folyvást állítanak.

Majdnem elajándékozva

A megkölt, nagy britanni-erület-ár-összegmondásból átvett óriási raktár beültet nagy részét költségtelen s helyes-gek teljes kiritésé miatt

75 százalékkal a becs-áron alul eladatik.

tolát majdnem elajándékozták. Csak 6 rft 70 kr., mint alig felén a tista, minnabir ártalmán, kap-ható az alábbi, kiválóan jeles britanni-erület, mely azelőtt 30 rftba került, és melynek fehéren maradt

25 évig jót állunk.

6 db asztali és asztali pengével.
6 db valódi angol brit. ezüst villa.
6 db tómor brit. ezüst evőkanál.
6 db legfin. brit. ezüst kávékanál.
1 kávé. brit. sz. leveleser tő.
1 kávé. brit. sz. tejmerítő.
6 legfin. horv. fel-szolgálg-tálcza.
6 kitűnő kesztyűtő brit. ezüst.
3 szép tiszta tojás-pohárk.
3 kámpós legfin. ezütkortica.
1 kitűnő bors- vagy csu-ortartó.
1 teaszó. legfin. fafa.
2 határozatlan asztali gyertya-tartó.
2 legfin. alabastrom gyertyatartó-kartica.

60 darab 6007
Valamennyi itten felsorolt 50 db dísz tárgy együtt vételére
43 Rft 70 kr.

Megrendeléseket utánvét vagy az összeg előzetes beküldése m. llet, a míg a készlet tart, teljesítetnek.

Blau és Kann,
a britanni-erület-gyárak fő letete
Bécs, I., Elisabethstrasse 6.

Számlámat állnak rendelkezésre, nyilvános megtekintés végett iródnánkban a készlet és elismerő levelek.

Megrendelésnél-éleg ez cím:
Blau és Kann Bécsben.

HENN W.

A 10 cent. hosszu szivar- szivő termézetesen az 30 cent. hosszu szivar-szivónak természetes nagy szivár intenzúdk.

BÉCS, X., Dampfasse 11.

Minden családnak nélkülözhetlen a dalmagyarországi tápláló és egészségi kávé.

Mint legjobb szer elismer minden gyermeknek, valamint hosszas betegségek után felláthatatlán, szintegy felnőtteknél, kivált pedig gyermekeknek, görvely, kiserpedés, hasmenés, sápor és idegesség ellen; továbbá mint kitűnő stimulans és pedig gyomorajkának valamint izomjainak (Diphteria ritisi) mint kitűnő prészeretű gyógyszer ajánlatunk. Egy csomag 40 90 kr., 25 csomag 50 kr.

Dr. Fáykiss

szepesi kárpát-növény-kivonata egy üveg 1 szálnál ti utadit-asal 75 kr.
szepesi kárpát-növény-czukorkák egy skatulya ha-zná-lati ut. fa-sal 85 kr.
szepesi kárpát-növény-thea, szál 50 kr., kisebb csomag 25.

Mell-és tüdőbetegeknek?

Ennek óta a legjobb sikeres lehozhatattak és ajánlatunk: köhögés, hurut, rekedtség, köh-hurut (szarabhurut), náthás, influenza, székellágyulás, lélekzelet bajok, odalazás, kifojlett torokgyulladás, tüdőgyulladás és egyéb kimerítő és gyengítő betegségeiben. Valódi minőségben kaphatók magánál a készítőnél Fáykiss József, gyógyszerésznél Tarnaszentmiklósi (Jászóváros) Budapest: Török József, gyógyszerésznél király-utca 12. sz. Thal-mayer és Seitz, kereskedőnél, Edekerly L., Erzsébet-ter 1. sz. Kochmei-ster Frigyes utóadál, és a legtöbb magyarországi gyógyszerárban.

SCHWARZ DAVID

szép és tisztaságú
csipő és csizma

raktárát a leggyeze- rűbb neműeké és legfinom- jóságosabb szabott árak mellett. — Megrendelések márték után, valamint a vidékre is postázom s a kikérteszenen teljesítetnek s az igényeknek meg nem felelő minden ellen vétél 4-5 nappal később érke- zik.

A szegény kivonata bérmentve küldetik.

BUDAPEST
IV. Király-ter 2-ik sz.

Tiszavölgyi sorsjegyek.

Fényeremény 100.000 frt.

Évenként 3 húzás, a legközelebbi már január 15-én!

Ezek a legjobbnak és legbiztosabbnak sorsjegyek közé tartoznak és minden fogva biztos társaságunknak alkalmasak, mindezen nemcsak kettőven hitelesített 100,000 frt-ig hozhat.

Évenkénti elhárította magát allított bankház egyelőre
1000 darab 4/10-os tiszavölgyi sorsjegy

alkalmat nyujtall előfordul, hogy
1 darab 4/10-os tiszavölgyi sorsjegy
5 forint alább és tovább 20 har 5 rftos tartalékot tartalmaz mellett elad.

Az első 5 forint beküldése után a vonások egy szabályozottan bé-lyegzett, sorozat és számmal ellátott, egy 4/10-os tiszavölgyi sorsjegyre es- nekötő sirteteli jegy annamál megkülönbözt, és már a legközelebbi január 15-én tartandó húzásra engedélyeztetik.

Budapest,
Lóry J. bankház hatvani-utca 17. sz.

